

Hiiumaa Saatkonnal läks veelgi paremini

Oktoobris avas Tallinnas Telliskivi loomelinnakus teist aastat uksed Hiiumaa Saatkond, mis koondas 13 saare väikeettevõtjat. Müügil oli koguni 200 eri toodet.

Hiiumaa tootjad kahtlesid viimase hetkeni, kas avavad ikka sel aastal saatkonna, sest koroonapuhang septembris taas hoogustus. Juba kolme nädalaga oli aga selge, et risk tasus end ära, sest kuludega tuldi tasa.

Hiiumaa Saatkonna poe juhataja Anne-Ly Torstensson ütles, et poe tootevalik oli hästi mõnus – igatüüpele midagi. Esindatud olid Hiiumaa kosmeetika, toidutootjad ja käsitöö. “Pea igaüks, kes meile sisse astus, võttis midagi kaasa. Üks ostis leiva, teine mantli ja nii iga päev,” rõõmustas Anne-Ly. Talle tundus Hiiumaa Saatkonna kaubavalik ideaalilähedane.

Populaarseimad tooted Hiiumaa Saatkonnas olid Üli peapaelad ja mütsid, mida müüdi kolme nädalaga üle saja. “See on juba arvestatav mõde,” tõdes Anne-Ly.

Teine müügihiit oli Hiiumaa Kõõgi ja Pagari piparkoogid, mis Anne-Ly sõnul olid oktoobris ilmselt esimesed ja ainsad Tallinnas müügil olevad.

Uudistoodetest lemmik männikäbisiirup

Hiiumaiste uudistoodetena olid sel aastal müügil näiteks lavendliseebid ja astelpajulimonaad. Kui eelmisel aastal oli hitiks kalašokolaad, siis tä-

Hiiumaa Saatkonnas oli müügil lai valik Hiiumaa kaupa. Foto: Robert Lilleõis

navu oli populaarne uudistoodet männikäbisiirup. Anne-Ly lisis, et Hiiumaa käsitööturult on tegelikult puudu veel ka küünlatootja.

Anne-Ly üllatuseks läks Hiiumaa Saatkonnal sel aastal paremini kui mullu. Argipäeviti astus poodi sisse keskmiselt 30 inimest päevas, laupäevadel aga sadakond. “Koroonas andis ennast tunda,” tõdes ta, sest sel aastal välisturiste ei käinud.

Klientide seas oli neid, kes tulid uuesti, kuna hiidlased olid

läinud aastast meelde jäänud. “Oli ka Hiiumaa fänne, kes tulid ja ütlesid, et käisid just Hiiumaal ja said seal mustasõstraleiba, kas meil ka seda müüakse. Nad ütlesid toredasti, et meil on valikus just need kõige paremad Hiiumaa tooted, mis neile nii väga meeldivad,” rääkis Anne-Ly.

Degusteerimised kasvatavad müüki

Hiiumaa Saatkonnas oli tööl kaks inimest. Lisaks Anne-Lyle ka Lagle Saga. Nädalavahetustel

olid kohal aga ka Hiiumaa tootjad ise ning korraldasid degusteerimisi. “See töötas nagu õpikunäide: see toode, mida degusteerida saab, seda müüakse kõige rohkem. Kui on näiteks kala degusteerimine, ostetakse tühjaks kalariiu,” ütles Anne-Ly.

Ta tõdes, et see variant töötas kõige paremini vähem tuntud kaubamärkide ja toodete puhul: “Nüüd juba näeme, et mõned tooted ilma degusteerimiseta ei lähe ja möödaminnes tundmatu nimega purgi järele ei haarata.”

Anne-Ly sõnul ei oleks saanud aga kogu ettevõtmine toimuda ilma MTÜ Hiiumaine Toit juhataja liikme Kaja Antonsiga: “Tema roll oli suur, sest korraldas Coopi transpordi kolm korda nädalas Hiiumaalt Tallinnasse – Kaja lükkas ettevõtmisele operatiivselt öla alla.”

Järgmisena Kärldas jõuluturul

Anne-Ly sõnul leidsid paljud külastajad, et Tallinnas võikski püsivalt Hiiumaa tootjate pood avatud olla: “Eks me oleme sel-

le mõttega ju ka mänginud, aga kui mõelda näiteks Balti jaama turule, siis kuidas saaks väike Hiiumaa tootja nende kõikide teiste toodete külluses silma paista?” Sellegipoolest lissas ta, et see mõte on Hiiumaa tootjatel siiski korduvalt peast läbi käinud.

Hiiumaa Saatkond on Telliskivi loomelinnakus avatud 30. oktoobrini. Hiiumaist kaupa saab osta ka Kärldas avatavalt jõuluturul. Lisaks on koondatud hiiumaine toodang ühte e-poodi pood.hiiumaa.ee.

Hiiumaa saadiku särki kannab Kaja Antons

Hiiumaa saadiku särki kannab Hiiumaa Kõõgi ja Pagari juhataja ning Hiiumaa toidutootjaid ühendava MTÜ Hiiumaine Toit eestvedaja Kaja Antons.

Koht, mis Kajale Hiiumale mõeldes esmalt meenub, on Kärldas: “Siin on minu kodu, siin on suurteks meesteks kasvanud minu kaks poega.” Üle kõige armastab Kaja Kärldla aedlinna, kus vulisevad arteesiaakaevud ja aedades õitsevad varakevadest hilisügiseni tuhanded lilled. Kaja leiab, et Kärldlas on kõik olemas: “Elad nagu linnas ja samas maal. Kui seista linna keskvaljakul kaubamaja ees ja pöörata vasakule, siis 800 meetrit ja oled mere ääres, Kärldla ujumissillal. Kui aga keerad paremale, jõuad vähem kui kilomeetri pärast metsa, kust viib rada maailma ilusamasse randa – Tõrvaninale. Seate sammud aga üle keskvaljaku lõunasse, jõuate Pagarite parki ja seal hõljub 365 päeva aastas sooja leiva lõhn.”

Kaja jaoks on Hiiumaa tunne armastuse inimeste ja looduse vastu. Hiiumaa loodus on Kaja arvates nagu väike ime: “Metsmaasikatest, mustikatest, pohladest punetavad

Kaja Antons

met-saalu-sed ning lillelised põllud ja aasad – ma ei ole kuskil mujal ilmas näinud põlve-kõrguseid nurmenukke, roosasid sinililli ja sel suvel lisandusid veel müstilised mitmevärvilised mooniväljad. Ja muidugi hiidlane ise – kange ja uhke rahvas. Kui asi on ik-

ka juba väga halb, siis nali aitab alati ja eriti osavad oleme me enda ning saarlaste üle naermises.” Vabal ajal imetleb Kaja Hiiumaa ilu: “Söön metsas marju või korjan lilli, jalutan linnatänavatel.” Kaja on palju aastaid mänginud korvpalli: “See on praegu erine-

vatel põhjustel pausil, aga kui mul juhtub olema pall ja korv, siis ikka teeb tuju rõõmsaks.” Talle meeldib lugeda ja muusikat kuulata. Maist septembrini sõidab Kaja rattaga igal hommikul Kärldla ujumissillale ja ujub. Igal hommikul, kui Rehemäe teelt hakkavad paistma meri ja Kärldla sadama purjekate valged mastid, tõdeb ta ikka ja jälle: “Ma elan maailma kauneimas paigas!” Kaja ütleb kokkuvõtteks: “Nagu kõik hiidlased, teeme me saarele aasta jooksul oma külalistega mitu ringi peale – ühtepidi või teistpidi, aga alati on ilus.”

Hiiumaa saadiku särke on kokku 100 ja nendega tunnustavad arenduskeskus ja vald tuntu inimesi, kes Hiiumaad oma radadel alati hea sõnaga meele peavad ja tutvustavad.

Hiiumaa särki on Hiiumaa jaoks disaininud väärtustava taaskasutuse eesvedaja disainer Reet Aus.

Kõik hiidlased ja Hiiumaa sõbrad on oodatud esitama oma kandidaati Hiiumaa saadikuks. Selleks palume täita veebiportaalis hiiumaa.ee kandidaadi esitamise vorm.

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Robin Vahtra
Ragnar Kattel

Valdis Vahter
Alvin Nurs

Õnnitleme vanemaid!

Keskvaljakule kerkib Hiiumaa jõuluturg

Kärldla vastavatu keskvaljakul toimub esimest korda jõuluturg. Tuledes ja ehitu keskvaljak ootab kõiki hiidlasi ja Hiiumaa külastajaid jõulukinke ostma ja jõulumeeleolu nautima:

11.–13. detsembril ja 18.–23. detsembril iga päev kell 12–18.

Jõuluturu korraldusmeeskonnas on vallavalitsuse koostööpartneritena MTÜ Hiiumaine Toit, Hiiumaa Käsitööselt, MTÜ Hiidlaste Koostöökogu.

Jõuluturul kauplemisest huvitatutel palume ühendust võtta Hiiumaa Käsitööseltiga: Nelle Eller, tel 516 6553 või nele.eller@gmail.com

Jõuluturul esinemisest huvitatutel palume ühendust võtta Kärldla kultuurikeskusega: Pilleriin Kannel, tel 5650 0637 või pilleriin.kannel@hiiumaa.ee. Jõuluturg pakub võimalust näidata oma oskusi ja annet tänulikule publikule.

Head tantsijad, lauljad ja artistid, palun andke julgesti esinemise valmisolekust teada!

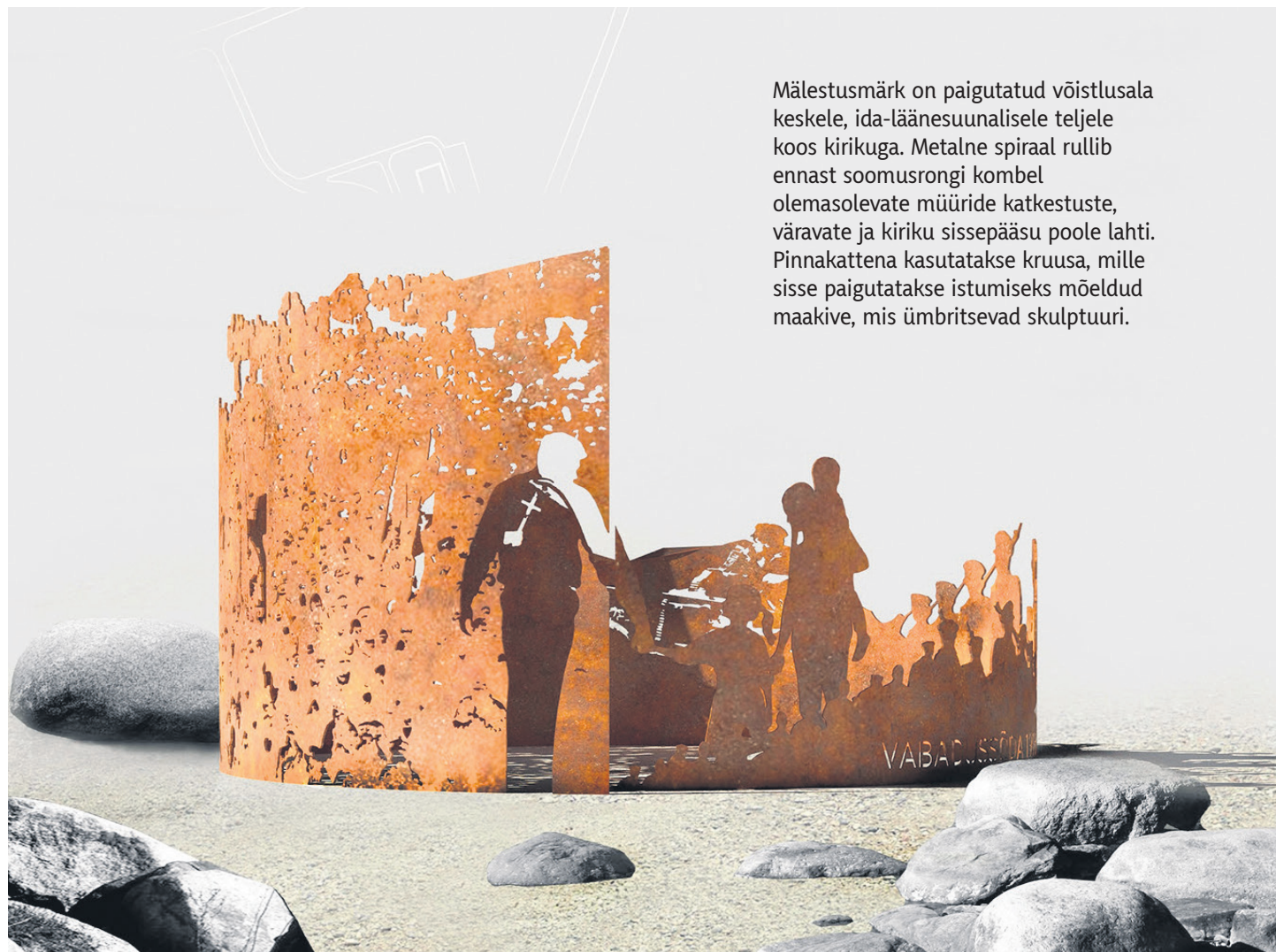
Hiiumaa taotleb Vabadussõja mälestusmärgi rajamiseks toetust

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja saatis kaitseminister Jüri Luigele ja kultuuriminister Tõnis Lukasele Hiiumaa vallavalitsuse toetustaotluse Hiiumaale Vabadussõja mälestusmärgi rajamiseks.

Oktoobris otsustas Eesti valitsus eraldada Viljandi linnavalitsusele 500 000 eurot Vabadussõjas langenute mälestussamba taastamiseks Viljandi linnas. "Tunnustame valitsuse otsust Viljandi toetamisel ning nõustume kultuuriministriga – on väga oluline, et igas maakonnas oleks Vabadussõja monument. Hiiu maakond on praegu ainus maakond, kus see puudub," nentis vallavanem Hergo Tasuja.

Kõik eeltööd on Hiiumaal tehtud ja vahendite olemasolu korral võiks mälestusmärgi kohe ehitama asuda. Hinnanguline maksumus Hiiumaa Muinsuskaitse Seltsi võetud hinnapäringute alusel on 450 000 eurot.

Sander Paljaku võidutöö Vabadussõja mälestusmärk «Ohverdus»

Mälestusmärk on paigutatud võistlusala keskele, ida-läänesuunalisele teljele koos kirikuga. Metalne spiraal rullib ennast soomusrongi kombel olemasolevate müüride katkestuste, väravate ja kiriku sissepääsu poole lahti. Pinnakattena kasutatakse kruusa, mille sisse paigutatakse istumiseks mõeldud maakive, mis ümbritsevad skulptuuri.

MTÜde toetamise kord sai täpsustused

Volikogu muutis oktoobrikuu istungil Hiiumaa mitetulundusliku tegevuse toetamise korda. Muudatuse tingis vajadus täpsemalt selgitada sõnastust eelmisel aastal vastu võetud korra kolmes lõikes.

Uue korra järgi eeldatakse, et eelneva majandusaasta aruanne ja muud vajalikud dokumendid on esitatud õigeaks ajaks. Samuti lisati täpsustus, et kohustusel riigi ees peavad taotluse esitamise hetkeks olema ajatatud või puuduma.

Edaspidi tuleb projektkomisjonil põhjendada toetuse vähendamist või selle määramata jätmist.

Muudatusena tekib projektikomisjoni liikmele kohustus ennast seotud projekti hindamisest taandada.

Hiiumaa energia- ja kliimakava on volikogus arutusel

Volikogu saatis teisele lugemisele Hiiumaa energia- ja kliimakava 2030. Kava visioon on, et Hiiumaa on vähima ökoloogilise jalajäljega, nutikate ja roheliste lahendustega, säästliku ning aruka ressursikasutuse ja majandusarenguga saar, mis on eeskujuks teistele omavalitsustele.

Vald tunnustab kavas, et kliimamuutused on eksistentsiaalne oht inimkonnale, et inimtegevusel on märkimisväärne mõju kliimamuutustele ning on vajadus minimeerida inimtegevuse mõju kliima soojenemisele.

Hiiumaa vald seab eesmärgiks

- vähendada aastaks 2030 maakonna süsinikeid 40%, võrreldes aastaga 2018 ja
- saavutada kliimanetraalsus hiljemalt aastaks 2050.

Hiiumaa energia- ja kliimakava 2030 keskendub kliimamõjude leevendamisele ning tõstab esile vajaduse ja tegevuse kliimakohandamiseks.

Kava võtab kokku erinevate valdkondade tegevuse:

- energijahtimine,
- hoonete haldus,
- energia tarbimine,
- elamumajandus,
- transport,
- soojuse tootmine ja jaotamine,
- taastuvenergia tootmine.

Lisaks käsitletakse kavas elanike teadlikkuse suurendamist, kaasamist ning era- ja avaliku sektori tegevust. Samuti on analüüsitud kavandavate tegevuste mõju eesmärkide saavutamisele. Hiiumaa kuulub UNESCO programmi "Inimene ja biosfäär", mille eesmärk on säästva arengu piirkondlike mudelite loomine.

HIIUMAA ON MÄLESTUSMÄRGI RAJAMISE EELTÖÖD TEINUD:

- Hiiu maavanema 2.02.2016 korraldusega moodustati 18-liikmeline Vabadussõja mälestusmärgi komisjon. Juunis 2016 valiti mälestusmärgi asukoht Pühalepa kiriku esine ala – hästi ligipääsetav, avar ja ajalooliselt väärikas koht.
- Septembris 2017 kuulutas Hiiumaa Muinsuskaitse Selts koos Hiiu maavalitsuse ning Hiiumaa valda-

degala välja ideevõistluse "Vabadussõja mälestusmärk Hiiumaal".

- Tähtajaks, 19. jaanuariks 2018, esitati 15 võistlustööd. Žürii üksmeelsel otsusel anti peapreemia võistlustööle "Ohverdus", mille autor on Eesti kunstiakadeemia arhitektuuriteaduskonna magistrant Sander Paljak.

- Nüüdseks on valminud mälestusmärgi projekt ja väljastatud on ehitusluba.
- 31. augustil 2020 saatis Dan Lukas Hiiumaa Muinsuskaitse Seltsi nimel kultuuriministeriumile taotluse toetada mälestusmärgi rajamist Hiiumaale.

Spordikeskus ootab riigi lisaraha

Kultuuriminister Tõnis Lukas saatis Hiiumaa vallavalitsusele vastuskirja, et Eesti vabariigi valitsus on teinud riigikogule ettepaneku toetada Hiiumaa spordikeskuse ehitust riigieelarvest 1,8 miljoni euroga 2021. aastal ja 0,3 miljoni euroga 2022. aastal.

Vallavanem Toomas Rõhu pöördus augustis ministri poole palvega aidata finantseerida Hiiumaa spordikeskuse väljaehitamist. Rõhu kirjutas, et kõige otstarbekam on, kui kogu spordikeskuse kompleks valmib tervikuna ning on kasutatav eesmärgipäraselt ühekorraga. Seda kinnitab ka tasuvusanalüüs ja selleks on soovi avaldanud Hiiumaa kogukond. Uue spordikeskuse tervikuna valmimine parandab märkimisväärselt hiidlaste elukvaliteeti ning sellel on väga oluline tähendus rahvatervise seisukohast.

Minister Lukase kirja tõttu saatis vallavanem Hergo Tasuja vallavalitsuse nimel välja uue, täpsustatud investeeringutaotluse ettepanekuga toetada spordikeskuse ehitamist

2,1 miljoni euroga, mis aitab Hiiumaa spordikeskuse tervikuna välja ehitada.

Hiiumaa spordikeskuse ehitus juba käib. Järgmiseks su-

veks valmib pallimängude saal koos kergejõustikuala, sh 60 m jooksurada, rühmatreeningute saalid, jõusaal ja tennisehall, kus on võimalus

ka sulgpalli mängida, samuti noortekeskus ning riietus-, õõbimis- ja abiruumid.

Samuti ehitatakse välja välialad: vaba aja veetmise alad

ning spordiväljakud, haljastus ja parkla. Spordikeskuse juurde kerkib ka täismõõtmetes kunstmurukattega jalgpalliväljak.

Kärkla keskväljak. Foto: Liina Siniveer

Keskväljak avatakse pidulikult 4. novembril

Kärkla keskväljaku ehitustööd on lõppenud ja ehitaja andis värskelt valminud väljaku üle Kärkla osavallale. Väljak avatakse pidulikult 4. novembril kell 12.

Ehitustööde käigus kujundati Kärkla keskväljakul ümber üle 9000 ruutmeetri liikluslahendused, lisati lipuväljaku funktsioon, väljaku keskele ehitati kauplemispindadega pergola, mänguväljak, purskkaev ja rohealad.

Uue keskväljaku eesmärk on luua linnasüdamesse nüüdisaegne kesk-kond ennekoike kohalikele elanikele, aga ka Kärkla külalistele.

VASTUTUSTUNDLIKKU KASUTAMIST!

Kasutame uut keskväljakut heaperemehelikult, et see kestaks kaua ja oleks meile kõigile mõnus ajaveetmiskoht:

- Pergola on mõeldud jalgsi uudistamiseks, jalgrattad jätavad selle puidust põrandale jäljed.
- Käitume mänguväljakul eakohaselt ja hoiame seda, et lapsed saaksid sellest võimalikult kaua rõõmu tunda.
- Mänguväljaku juures asuval muruplatsidel juurdub muru alles kevadeks ja praegu ei tohiks sellel veel käia.
- Keskväljaku pingid on istumiseks.
- Purskkaevu vesi on ringlev ja ei kõlba juua. Janu kustutamiseks on väljakul eraldi kraan, mis asub pergola Rookopli tänava poolses nurgas.

Käina kardirada

Kardiraja freesimine on ettevalmistus kaubanduskeskuse ehituseks

Veel sel sügisel alustab AS Tariston Käina kardiraja freesimist. See on vajalik, et valmistada maa ette Käina uue kaubanduskeskuse ehitamiseks.

Käina osavald rajab vana kardiraja asemele uue praegusest asukohast pisut koolimaja poole. Uus kardirada

peaks valmima järgmise aasta augustiks.

Tööde käigus freesib Tariston Käina kardiraja asfaldi koos parkimisalade ja maha-sõitudega kuni Spordi tänava servani, eemaldab ning utiliseerib kardiraja ja Spordi tänava vahelise savivalli. Lisaks

raadab Tariston karstiaugus kasvavad puud ja võsa ning lammutab samas asuva endise alajaama hoone.

Tööde maksumus on 32 530 eurot, lisandub käibemaks.

Hiiumaa tarbijate ühistu omandab Käina osavallalt üle 9000 ruutmeetrise kinnistu

400 000 euro eest. Selle summa eest rajatakse kaubanduskeskuse ja Padarimäe vahelisele alale uus kardirada.

Pärast kardiraja freesimistööde lõppu algab samas Käina uue kaubanduskeskuse ehitus, mis peaks valmima järgmiseks suveks.

Emmaste osavalla vanema asetäitja on Pilvi Post

Oktoobri alguses alustas Emmaste osavalla vanema asendajana tööd Pilvi Post.

Pilvil on pikaajaline töökoogemus vallaametnikuna – ta asus omavalitsuses tööle aastal 1992. Pilvi jätkab ka Emmaste maa- ja ehitusspetsialisti tööülesandeid.

Emmaste senine osavalla vanem Hergo Tasuja täidab 1. oktoobrist vallavanema asendajana Hiiumaa vallavanema ülesandeid.

Pilvi Post
Foto: Tuuli Tammla

Värvikampaaniaga väljastati 189 värvipassi

Hiiumaa vald jätkas ka sel suvel värvikampaaniat, mille eesmärk on saare kodude välisilme kaunimaks muutmise. 15. maist 31. augustini kestnud kampaania jooksul väljastati 189 värvipassi: 70 Kärklas, 28 Kõrgessaares, 31 Käinas, 23 Emmastes ja 37 Pühalepas.

Kampaanias said osaleda Hiiumaa valla elanikud või suvekodu omanikud, kes soovisid värvida saarel asuva hoone fassaadi, uksi, aknaid või piirdeaeda. Samuti olid oodatud osalema korteriühistute või mitmeperelamute esindajad akende, rõdude, fassaadi värvimiseks tingimusel, et värvitakse kogu hoone vastavad osad. Värvikampaanias osa-

lemiseks sai omanik võtta talle sobivast osavallamajast värvipassi, mille alusel kehtis 30protsendine hinnasoodustus värvikampaania toodetele ehitusmaterjalide kaupluses Faasion.

Osavaldade rahaline panus värvikampaaniasse oli sel aastal kokku 3123 eurot ehk 10 protsenti värvi maksumusest, mis jagunes osavallati järgmiselt: Kärkla 1113, Kõrgessaare 483, Käina 557, Emmaste 482 ning Pühalepa 548 eurot.

Suur tänu kõikidele kampaanias osalejatele Hiiumaa kodude kaunimaks muutmise eest ja OÜ-le Faasion, kes on olnud pikaajaline koostööpartner värvikampaania korraldamisel.

Kärkla osavald ehib jõuluajaks Reko kuuse

Kärkla osavald kutsus oktoobris kaasa rääkima keskväljaku jõulukaunistuse asjus. Oma arvamuse saatis osavallale 19 kodanikku.

Populaarseim ettepanek oli kaunistada selgi aastal Reko kaupluse ees kasvav kuusk.

Esimest korda ehtis osavald Reko poe ees kasvava puu mullu, kui väljaku ehitustööde tõttu ei saanud kuuske tavapärasesse kohta panna. Idee just Reko poe ees kasvav kuusk kaunistada on aga varasematelgi aastatel sotsiaalmeedias arutluseks olnud. Linnakodanikud on leidnud, et miks peab igal aastal metsast puu maha raiuma, kui keskväljaku ääres juba kasvab ilus kuusk.

Kärkla kuusk

Kärkla jõulupuul süüdatakse adventiküünlad 29. novembril. Ürituse korraldab Kärkla kultuurikeskus.

Kõrgessaare tankla ehitus sai loa

Kõrgessaare osavalla valitsus ja Hiiumaa tarbijate ühistu allkirjastasid eelmisel nädalal tankla rajamiseks investeerimistoetuse lepingu. Tankla sai ehitusloa 1. oktoobril ning seda hakkab ehitama AS Jetoil.

Kõrgessaare tankla on projekteeritud maapealse tanklana, kus saab osta kolme lii-

ki kütust: bensiini 98, bensiini 95 ja diislikütust.

Kõrgessaare osavalla vanem Üllar Laid ütles, et võimalus gaasi osta ei mahtunud ohutuse tagamiseks väiketankla plaani.

Uus tankla kerkib Kõrgessaare kaupluse kõrvale ja selle ehitust alustatakse veel tänavu.

Tohvril algas juurdeehitus

Tohvril löödi kopp maasse ja alustati hooldekodu juurdeehitust. Pärast juurdeehitise valmimist lisandub hooldekodusse 15 kohta. Praegu on Tohvri hooldekodus 53 kohta. Juurdeehitise valmides

luuakse hooldekodusse ka kuus uut töökohta.

Ehitustööde lõpptähtaeg on 1. oktoober 2021.

Projekti kogumaksumus on 784 400 eurot ja töid teeb OÜ Ösel Projekt.

Täiskasvanud õppijad said tunnustusi

Oktoobri keskel andis Hiiumaa vald koostöös ETKA Andrase ning haridus- ja teadusministeeriumiga Hiiumaa muuseumi Pikas majas kätte täiskasvanuhariduse valdkonna tunnustused.

Aasta õppija tiitel anti pidulikult kätte Margit Soonele, kes juba eelmise nädala reedel kuulutati Eesti aasta õppijaks. Margit, kes on aastate jooksul õppi-

nud ja end täiendanud peamiselt loodusvaldkonnas, peab juba plaane ning on end kirja pannud uutele kursustele, sest õppida plaanib ta kogu elu. Just selline mõtteviis talle tunnustuse tõi.

Aasta õpiteo tunnustuse pälvivis Kõrgessaare raamatukogu huviklubi, mille liikmed igal aastal süsteemselt otsivad nii liikmetele kui ka tervele kogukonnale huvipakkuvaid teemasid, milles silmaringi avardada. Korraldatud on kohtumisi, töötubasid, koolitusi ja jutuõhtuid

ning osaletud heategevuslikes projektides.

Aasta koolitajaks kuulutati Hiiumaa ametikooli floristi eriala juhtõpetaja Hebe-Kai Kann, kes paistab silma oma loomingu- ja tööviime poolest. Ta on teinud suure töö floristi eriala populariseerimisel, innustades nii uusi inimesi erialaga tutvust tegema.

Hiiumaa spordikool pälvis aasta õppijasõbraliku organisatsiooni tunnustuse. Spordikool on võtnud endale eesmärgiks hoida ja arendada töötaja-

te kvalifikatsiooni ja erialast enesearengut ning töötab sellel kursil järjepidevalt. Hilja-aegu ümber korraldatud asutuse uus juht Elo Saue lubas tunnustamisüritusel, et jätkab selle eesmärgi poole pürgimist edaspidi.

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja ütles tunnustusi kätte andes, et õppimine ja enese täiendamine viib igal juhul edasi. "Arvestades kiiresti muutuvat keskkonda, on meil vaja järjest enam õppida. Võimaluse korral peaksime ka-

HIIUMAA PARIMAD

- Aasta õppija – Margit Soone
- Aasta õpitegu – Kõrgessaare raamatukogu huviklubi
- Aasta koolitaja – Hebe-Kai Kann
- Aasta õppijasõbralik tööandja – Hiiumaa spordikool

vandama igal nädalal ühe päeva enese arendamiseks, nii üksikui kui ka teistega koostöös," üt-

les Hergo. Ta lisas, et tuleks võtta aega teiste tehtuga tutvuda, lugeda, ka võõrkeeles avaldatut, ning ise oma kogemusi süsteemselt reflekteerida ja uurida.

Tunnustamisüritus toimus täiskasvanud õppija nädala (TÖN) raames, mida korraldatakse juba 23. korda.

2020. aastal esitati üle Eestis tunnustamiseks 153 kandidaati aasta õppija tiitlile, 49 õpitegu, 50 aasta koolitaja ja 39 õppijasõbraliku tööandja kandidaati.

Iris Degtjov aasta õpetaja galal (pildil vasakul)

Aasta tugispetsialist on Iris Degtjov

Aasta õpetaja konkursi "Eestimaa õpib ja tänab" laureaati on aasta tugispetsialist Iris Degtjov Rajaleidja keskusest Kärdlas. Palju õnne!

Oktoobri algul Tallinnas toimunud aasta õpetaja galal "Eestimaa õpib ja tänab" kuulutati välja laureaadi 12 kategoorias ning anti välja kolm riiklikku haridustöötaja elutööpreemiat. Kümne ka-

tegoria laureaadiid pälvisid 10 000 eurot ning elutööpreemia laureaadiid 65 000 eurot.

Esimest korda said rahalise preemia suurusega 3000 eurot ka kümne kategooria nominendid, kes ei osutunud laureaadiks. Väiksemate auhindadega tunnustati hariduse sõbra ja haridusteo kategooria laureaate ja nomen-

JÄTKAME UUT ARTIKLITE SARJA, KUS TUTVUSTAME HIIUMAA AVALIKU SEKTORI TÖÖTAJAJAID JA NENDE TÖÖD

Inimene kogukonna heaks: Kaja Sõrmus aitab muuta Hiiumaa vabaühendusi tugevaks ja toimekaks

Kaja Sõrmus on Hiiumaa arenduskeskuse vabaühenduste konsultant ja programmide koordinaator. "Pool minu tööst seisneb vabaühenduste nõustamises ja teine pool, nagu ametinimetus ütleb, riiklike programmide koordineerimises," ütleb Kaja oma töö kohta.

Tema sõnul on vabaühenduste nõustamise eesmärk mitmetulundusühinguid ja kodanikualgatusi igati toetada: "Pakun tasuta nõustamist alates ühingu loomisest kuni lõpetamiseni." Kaja soovib igati kaasa aidata sellele, et Hiiumaa vabaühendused oleksid tugevad ja toimetaksid aktiivselt.

Kaja loodab, et tänu tema tööle tunnevad Hiiumaa vabaühendused, et nad on toetatud ja neil on koht, kuhu abi saamiseks pöörduda.

Teise poolena oma töös koor-

dineerib Kaja Hiiu maakonnas kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) ja maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetet (MATA). Muu hulgas on ta ka valla kogukondliku turvalisuse programmi juures abistav jõud. Lisaks organiseerib Kaja täiskasvanute koolitusi. Suurimaks proovikiviks oma töös Hiiumaal peab Kaja seda, kuidas leida üles inimesed, kellele tema korraldatud koolitused mõeldud on.

Kaja poole võivad pöörduda kodanikud, kellel on nõu ja abi tarvis: "Näiteks mitmetulundusühingu loomine ja mis toimingu on sellega seoses vaja teha, põhikirjade ülevaatamine või ka lõpetamine ja likvideerimine – selle juures on ka omad protseduurid."

Kaja sõnul pöördub tema poole palju ka neid aktiivseid

Kaja Sõrmus. Foto: Kärölyn Kivistik

kodanikke ja vabaühendusi, kes soovivad mitmesuguseid projekte algatada ja neid ellu viia: "Nõustan tegevusvor-

mi ja toetusmeetmete valikul ning hea meelega aitan toetus- taotlusi enne rahastajale esitamist üle vaadata."

Inimene kogukonna heaks: Katrin Sarapuu ülesanne on tunnetada, mida Hiiumaal vajatakse

Katrin Sarapuu on Hiiumaa arenduskeskuse projektijuht, kelle põhiülesanne on piirkondlike algatuste tugiprogrammi koordineerimine. "See müstiline PATEE, millest räägitakse, ongi minu tööülesanne," rääkis Katrin.

Projektile on kolm tegevussuunda: noorte ettevõtlikkuse edendamine, ettevõtjate toetamine ja Hiiumaa kohaturundus. "Mina tegelen ettevõtjate toetamisega, aga jälgin, et ka teised suunad toimiks," lisas ta.

Katrin toetab ettevõtteid n-ö pehmete teemadega, korraldades koolitusi, õppereise ja kohtumisi. Lisaks sellele koostab ta mitmesuguseid projekte. "Ja kui kaasatakse, siis räägin kaasa arendusprojektide tegemisel," märkis Katrin. Nii on ta olnud kaasatud valla arengustrateegia ja Hiiumaa sadamate arengukava koostamisel. Praegu on Katrini kaasabil valmimas Hiiumaa Spordili-

Katrin Sarapuu. Foto: Kärölyn Kivistik

du arengukava ja mitmed arendusprojektid.

Katrin tõdeb, et ta on paljude projektide juures taustajõuks, kus tema töö otseselt välja ei paista: "Kuna olen taustatöötaja, ei saa otseselt öelda, et tänu minu tööle on Hiiumaal midagi paremaks läinud. Küll

aga olen saanud kaasa rääkida, et midagi muutuks."

Tegevused, mida Katrin teeb, on toetavad ja seega saab igaüks ise otsustada, kui palju ta uusi teadmisi kasutab ning ettevõttes rakendab. "Olen kuulnud, et ettevõtteid on oma töös peale meie koolitust ümberkor-

raldusi teinud. Anname võimaluse neid teadmisi oma ettevõtte heaks kasutada," rääkis ta.

Katrin poole võib pöörduda koolituste ja kohtumise korraldamiseks ning ka analüüside tegemiseks. "Muidugi, kui on projekti idee ja arvatakse, et mina suudan teemal kaasa mõelda, olen alati nõus seda tegema. Mõnikord saan ehk mõne ideega järje peale aidata," lisas ta.

Suurimaks proovikiviks oma töös peab Katrin seda, et Hiiumaal on piiratud arv tegusaid inimesi ja ka aega on vähe. "Tahaksime küll pakkuda parimat, aga sageli ikkagi takerdume selle taha, et kui inimene on tubli ja aktiivne, siis ta lihtsalt ei jõua," tõdes ta. Katrin lisas, et tuleb leida ka kompromiss inimeste võimaluste ja aja suhtes.

"Meie töö on sensitiivne, alati ei pruugita öelda, et tahan seda või teist koolitust. Peab tunnetama keskkonda, mis siin on ja mis võiks inimestele huvi pakkuda," leidis Katrin.

Kätu Aasma

Lastekaitsepraktikal Kätu Aasma

Hiiumaa valla lastekaitse spetsialistide Carol Aleksejevi ning Mari-Liis Leivalti juures on praktikal Tallinna ülikooli sotsiaalpedagoogika ja lastekaitse eriala magistrant Kätu Aasma. Carol on ühtlasi ka Kätu praktikajuhendaja.

"Kooli poolt on ette antud kaks nädalat erialast praktikat kas sotsiaalpedagoogi või lastekaitse valdkonnas, ot-

selgitas Kätu, miks otsustas oma praktika teha Hiiumaa valla lastekaitse spetsialistide juures. Ta lisas, et teeb valla lastekaitse spetsialistidega tihedat koostööd ka oma igapäevases töös noorsoopolitseinikuna.

Kätu tõdes, et Hiiumaa valla lastekaitse spetsialistide töö on keeruline ja tööpõld lai. "Võtan mütsi nende ees maha," ütles ta.

Kassari mänguväljak on valmis lapsi rõõmustama

Hiiumaa valla kaasava eelarve toel valmis septembri lõpus Kassari mänguväljak. Uus mänguväljak asub Mõisa poe taga haljasalal.

Mänguväljaku ehitus maksis 9518 eurot ja töid tegi OÜ InPuit.

Sel aastal koristas Emmaste osavald kaasava eelarve toel Nurste krossiraja ja toetas Sõru merekooli purjeõppe jaoks paatide ostu. Pühalepa osavald soetas Palade lasteaia õuele uued atraktsioonid ning valmis ka Palade kettagolfirada. Kõrgessaare osavald alustas valitsejama-

ja renoveerimist ning Kärddlas sai uue asfaltkatte ühiskasutatav korvpalliplats.

Hiiumaa valla kaasava eelarve on ellu kutsunud avalikult kasutatava investeeringu tegemiseks või ürituse korraldamiseks Hiiumaa elanike ettepanekute alusel. Elanikud saavad kaasa rääkida, kuidas kasutada valla aasta eelarvest 50 000 eurot nii, et see teeks heameelt ning oleks kasulik võimalikult paljudele elanikele. Kaasavat eelarvet rakendatakse osavaldade põhiseiselt, iga osavalla osa suurus on 10 000 eurot.

Kassari mänguväljak. Foto: Liina Siniveer

Mängude maja korvpalliplats sai kaasava eelarve toel uue asfaltkatte

Septembris sai uue asfaltkatte Kärddlas Mängude maja juures asuv korvpalliplats. Oktoobris tõmmati platsile jooned ning peagi paigaldatakse ka uued korvilauad ja -rõngad.

Ühiskasutatava välikorvpalliväljaku korrastamise idee esitas Häli-Herta Haavapuu ning Kärddla osavallas pakutud ideedest sai see

rahvahääletusel kõige rohkem hääli – 94.

Vald toetas projekti 10 000 euroga. Korvpalliplatsi lõplik maksumus selgub siis, kui kõik vajalikud tööd saavad tehtud. Praeguseks on selge, et selle maksumus ületab 10 000 eurot. Lisaks kaasavale eelarvele rahastab töid Kärddla osavald.

Kärddla korvpalliplats. Foto: Károlyn Kivistik

Noortevolikogu kogunes esimest korda teisipäeval. Fotod: Károlyn Kivistik

Hiiumaa valla uus noortevolikogu valitud

Hiiumaa ülesaarelise noortevolikogu 11-liikmeline koosseis on valitud. Noortevolikogu uue koosseisu esimene kohtumine toimus sel nädalal Kärddlas vallamajas, kus neid tervitas vallavanem Hergo Tasuja.

NOORTEVOLIKOKKU VALITI:

- Joosep Niit
- Eleriin Vaher
- Grete Olev
- Getter Juhe
- Laura Tekla Mežule
- Krete Saarmets
- Marilyn Tisler
- May Kane
- Meribell Rüütel
- Kristelle Platov
- Anete-Lisete Pamberg

Palju õnne kõigile!

Noortevolikogu esimeheks valiti Marilyn Tisler (paremal), aseesimeheks Laura Tekla Mežule (keskel)

Lauka kool sai sünnipäevaks uue välisilme

Lauka põhikool tähistas oktoobris 120. sünnipäeva. Väärrikaks tähtpäevaks sai koolihoone uue välisilme.

Tööde käigus parandati või vahetati välja vajalikud puitdetailid ja korrastati koolimaja sokkel. Töid tegi OÜ Hiiu Ilu.

Kevadise eriolukorra ajal remonditi ka kooli sööklakööök.

Pühalepa ja Käina paigaldavad bussipeatustesse valgusteid

Pühalepa osavald paigaldab bussipeatustesse kolm uut päikesepaneelidega valgustit ja Käina osavald ühe.

Pühalepas paigaldatakse valgustid Partsi, Aruküla ja Antoni peatustesse ning Käinas Kolga peatusse.

Tegemist on Pühalepa ja Kõrgessaare osavalla ühisprojektiga. Valgustite maksumus koos käibemaksuga on 9238 eurot.

Töid teeb OÜ Kaimelle koos partneri AS Connectoga, kes paigaldasid eelmisel sügisel kokku 12 valgustit Kärddlasse ning Kõrgessaare ja Pühalepa bussipeatustesse.

Connecto on valgustimastide paigaldust juba alustanud. Valgustid seatakse mastidele hiljemalt novembri teises pooles.

Esimesena Hiiumaal paigaldas päikesepaneelidelt töötavad valgustid bussipeatustesse 2016. ja 2018. aastal kaasava eelarve raames Emmaste osavald, kus on selliseid valgustipunkte kokku 12.

Heli Lindmäe pingi avamine

Rahvusvahelisel muusikapäeval, 1. oktoobril avati Emmaste põhikooli juures pinki kooli pikaajasele muusikaõpetajale Heli Lindmäele. Pingi avamine tuli Helile tõelise üllatusena. Ta saabus kooliõuele teadmise, et toimub muusikapäeva üritus.

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja ütles tervituskõnes, et juba nimi määras Heli saatuse. "Aastal 2014, kui õpetaja Lindmäe Marie Breveri preemia pälvis, tõsteti esile, et ta on jätnud piirkonda kustumatult "helijälje". Muuseas, see nimi ei saa olla juhuslik. Mulle teadaolevalt oli tema esimene muusikaõpetaja samuti Heli-nimeline," rääkis Hergo.

Heli asus Emmaste põhikooli, mille ta on ise kunagi lõpetanud, tööle 1984. aastal. Ta on olnud huvijuht, haridus-kultuurinõunik, haridus- ja kultuurikomisjoni liige – tõeline kultuurivedur. Heli on lahutamatu osa Emmaste koolist, lasteaiast ja

Heli Lindmäe pingi avamine. Foto: Károlyn Kivistik

huvikoolist. Ta on jätnud kustumatult jälje nii Hiiumaa kultuuri- kui ka muusikaellu. Eel-

kõige on Heli aga suure südamega, heatahtlik ja alati abivalmis inimene.

Emmaste osavald paigaldanud nimeliste pinkide autor on Joosep Niit.

Valmis Hiiumaa haigla nüüdisaegne kopteriplats

Oktoobri alguses avati Hiiumaa haigla juures uus meditsiinilendudeks kasutatav kopteriplats, mis on üks Eesti moodsamaid.

Hiiumaa haigla juhatuse liige Tõnis Siir ütles, et uus kopteriplats on valla ja haigla ühine ning oluline panus Hiiumaa kogukonnale: "Siit lendavad Hiiumaa inimesed järgmise taseme haiglasse – see on kogukonna paremaks teenindamiseks ja paremateks võimalusteks." Siir märkis, et uus kopteriplats annab haigla parema töökind-

luse, sest helikopter saab nüüd maanduda palju kehvema ilmaga, kui vanale platsile oleks saanud.

Ta lisas, et uue platsi kõige suurem eelis on, et see on üks Eesti kõige eesrindlikumaid ja paremaid platse, sest on sertifitseeritav. Võrreldes Hiiumaa haigla seni kasutusel olnud kopteriplatsiga on uus plats suurem ning sellel on ka suurem kandevõime. Senine kopteriplats on praeguse kopteri jaoks väike ning selle kasutamist ras-

kendab ka seda ümbritsev kõrge aed. Tuule ja halva nähtavusega oli kopteri meeskonnal sinna keeruline maanduda. Uus kopteriplats on vanast ka tehniliselt parem: sellel on palju parem valgustus ja kogu tehniline juhtimine on võimalik kopterist. Maandatud on ka kõik elektri kõikumisega seotud küsimused.

Hiiumaa vallavalitsuse arenguosakonna juhataja Monika Pihlak ütles, et kuigi uue platsi rajamist alustati seoses samasse kõrvale rajatava Hiiumaa spordi-

keskuse ehitusega, selgus projekteerimise käigus, et uue rajamine oli haigla aja küsimus.

Eelmisel aastal kasutati Hiiumaa haigla kopteriplatsi meditsiinilendudeks 44 korral. Tänavu oktoobri alguse seisuga oli kopter Hiiumaa haigla juures maandunud 23 korral.

Hiiumaa vallavalitsus ja haigla sõlmisid mullu kopteriplatsi rajamiseks ühiste kavatsuste kokkuleppe ja jagasid kulud. Ehitustööde kogumaksumus on 218 800 eurot, ehitab AS Tariston.

Kassid vajavad väga hoiukodusid

Hiiumaa koduta loomade turvakodu vajab abi kassidele hoiukodu pakkumisel. Paljudel turvakodu kassidel oleks vaja, et enne päris kodu otsinguid saaksid nad elada kodus keskkonnas, kus inimesega harjuda.

Koduta loomade turvakodu tagab hoiukodule omalt poolt söögivarud ning igakülgse abi.

Huvi korral helista tel 5670 6709.

Hiiumaa soovib kiire interneti kõigi soovijateni viia

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja saatis peaminister Jüri Ratasele ja valitsuse liikmetele taotluse eraldada 2021. aasta riigieelarves 2,2 miljonit eurot, et luua Hiiumaal kiire interneti juurdepääsu võrguga liitumise võimalus kõigile soovijatele. Pöördumist toetavad Hiiumaa vallavolikogu ja Hiiumaa Ettevõtjate Liit.

Kiire internet ning selle kasutamiseks juurdepääsu võrgu rajamine seni plaanitust suuremas mahu on Hiiumaa maakonna jaoks väga oluline, et võimaldada kõigile soovijatele kiire internet. Seda ka uute elanike ning kaugtöö tegijate vajadusi silmas pidades.

Elektrilevi senised plaanid ei vasta Hiiumaa vajadustele

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määruse "Järgmise põlvkonna elektroonilise side juurdepääsu võrgu passiivse taristu rajamise toetusmeetme tingimused ja kord" lisas on abikõlblik sihtpiirkond ja selles nimekirjas on üle 3000 Hiiumaa aadressi.

Vallavalitsus tegi 2019.-2020. aastal koostöös arenduskeskuse, ettevõtjate, külaseltside ja vabaühendustega uuringu, et selgitada välja, kui suur on tegelik vajadus ja huvi rajatava võrguga liitumise järel. Samal ajal kogus infot ka Elektrilevi OÜ, kes võitis juurdepääsu võrgu taristu välja ehitamise riigihanke.

Hiidlaste uuringust selgus, et vajadus kiire interneti järel on suur. Vallavalitsuse küsitluse tulemusel tehti kindlaks 935 aadressi,

mis asuvad väljaspool Kärdat ja alevikke. Need on aadressid, kus ollakse kohe pärast juurdepääsu võrgu ehitamist valmis teenuslepingu sõlmimiseks.

Juuli seisuga on Elektrilevi plaanis Hiiumaal luua 1088 ühenduse võimalust 824 hoones. Neist 429 hoonet asub Kärda linnas, 74 Käina ja 18 Kõrgessaare alevikus. Seega on Hiiumaal väljaspool linna ja alevikke võimalus juurdepääsu võrguga liituda vaid 303 aadressil.

Elanike ja kaugtöö tegijate arv kasvab

Selle aasta üheksa kuuga on Hiiumaa elanike arv kasvanud 114 inimese võrra ning seda peamiselt maapiirkondades. Sealhulgas Kõrgessaare osavallas +49, Pühalepas +28 ja Emmastes +18 elanikku.

Hiiumaal on kaugtöö osakaal 22 protsenti, millest suurem osatähtsus on vaid Harjumaal ja Tartumaal.

Kiire internet kõigile soovijatele

Eespoolt toodud arvestades taotleb Hiiumaa vallavalitsus, et Eesti valitsus eraldaks 2021. aasta riigieelarves vahendid, rajamaks Hiiumaa maakonnas juurdepääsu võrguga liitumise võimaluse kõigile soovijatele.

See tähendab neile aadressidele, mis on praegu Elektrilevi plaanides kirjas, ning ka neile aadressidele, mis on vallavalitsuse küsitlusel avaldanud valmisolekut lepingu sõlmida kohe, kui juurdepääsu võrk kinnistule jõuab. Selle hinnanguline mõju 2021. aasta riigieelarvele on 2,2 miljonit eurot.

Luidja-Paope raieplaanid

RMK tutvustab raieplaane

LEMBIT LÜHI,
RMK Hiiumaa metskonna metsaülem

Riigimetsa majandamise keskus (RMK) kavandab uuenodusraiet Ristna-Kalana küla ja Luidja-Paope küla lähikümbruse metsades ning lageraiet Õngu külametsades. Kolmel avalik

arutelul tutvustab RMK esindaja nii raiekava eelnõu kui ka piirkondade raieplaane.

Raiete kohta on koostatud 10 aasta raiekava eelnõu, millega saab tutvuda RMK kodulehel: www.rm.ee/metsa-majandamine/metsamajandus/korgendatud-avaliku-huvigalad/kah-alade-pikaajalised-metsa-majandamise-kavad.

Õngu 2020. aasta raiete avalik tutvustamine toimub kolmapäeval, 28. oktoobril kell 13 Kõrgessaare vaba aja keskuse ruumides Tööstuse tee 25.

Ristna-Kalana külametsade 2020. ja 2029. aasta raieplaani kohta saab küsimusi esitada neljapäeval, 5. novembril 2020 kell 13 Kõrgessaare vallamajas Kõpu tee 8.

Luidja-Paope 2020. ja 2029. aasta raieplaani kohta saab küsimusi esitada raiete avalik tutvustamisel, mis leiab aset teisipäeval, 10. novembril kell 13 Kõrgessaare vallamajas Kõpu tee 8.

Arvamusi ja ettepanekuid võib saata ka e-posti aadressil lembit.luhi@rmk.ee.

Õngu raieplaanid

Ristna-Kalana raieplaanid

Detailplaneeringud

Hiiumaa vallavalitsuse 30. septembri 2020 korraldusega nr 520 algatati Paope küla Valve maaüksuse (katastritunnus 39201:002:1770) detailplaneeringu koostamine. Planeeringu eesmärk on 9242 m² maatulundusmaa maaüksusele elamumaa sihtotstarbe ja ehitusõiguse määramine. Korral-

duse ja väljastatud lähtetingimustega saab tutvuda vallamajas Kärda kohapeal ja valla veebilehel.

Hiiumaa vallavolikogu 15. oktoobri 2020 otsusega nr 220 algatati Kärda linna Sadama tn 4 (37101:004:0070) kinnistu detailplaneering ja jäeti algatamata keskkonnamõju straa-

teegiline hindamine. Planeeringu eesmärk on 2741 m² suurusel 100% ärimaa kinnistust ja valla ehitusõiguse määramine.

Planeering muudab üldplaneeringut – soovetakse muuta üldplaneeringus määratud ärimaa juhtotstarbe osaliselt elamumaa. Algatami-

se otsuse ja lähtetingimustega on võimalik tutvuda vallamajas Kärda kohapeal ja valla kodulehel.

Hiiumaa vallavolikogu 15. oktoobri 2020 otsusega nr 221 tunnistati kehtetuks Kärda linna Sadama tn 25 ja 27 kruntide detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 02-11).

Puulehed tasub kompostida

KADRI ALJAS,
Hiiumaa vallavalitsuse keskkonnaspetsialist

Taas on kätte jõudnud sügis ning on aeg mõelda sellele, mida teha puudelt maha langenud lehtedega. Erakinnistutel tekib lehti ja rohejäätmepuudust tunduvalt väiksemas koguses. Seal on kõige keskkonnasäästlikum jätta puulehed sinna, kuhu need on kukkunud. Järgnevalt toome välja veel mõned võimalused, kuidas saab seda väärtuslikku materjali enda kasuks ära kasutada.

Tehke ise lehekomposti, mis on üks efektiivsemaid mullaparanandajaid:

- Kõige lihtsam moodus on koguda lehed suurtesse kilekottidesse, niisutada neid pisut, siduda koti suu kinni ja teha koti sisse õhutusaugud. Jäta kotid aianurka seisma üheks-kaheks aastaks, kottides toimub sel ajal kompostiprotsess.
- Teine võimalus on koguda lehed ühte hunnikusse ja lasta neil selliselt vaikselt kompostmullaks saada. Lehtedega on mure see, et nad kipuvad tihedaks massiks muutuma ja siis ei toimu kompostimine kiiresti, sestap on hea neid aeg-ajalt segada.
- Kolmas võimalus on jätta puulehed maha, purustada näiteks niidukiga, nii jõuavad kõik vajalikud toitained tagasi pinnasesse.

Pöörame tähelepanu sellele, et aiast kogutud puulehed, niidetud muru, oksad ja muu aiaprügi on jäätmed, mida ei sobi metsa alla visata. Peale selle, et aiaprügi risustab metsaalust visuaalselt, võivad aia- ja haljastusjäätmepuudustega loodusesse levida võõrliigid, kes võivad meie looduses probleeme põhjustada. Näiteks võivad koduaias kasvava võõra taimeliigi seemned metsa alla sattudes seal idanema ja vohama hakata. Lõpuks võtavad need omamaistelt liikidelt kasvukohti. Enesele teadmata võid aiaprügiga levitada ka hispaania teetigusi või nende mune.

Ohtlikke jäätmeid saab ära anda ka osavallakeskustes

Koostöös Hiiumaa vallaga kogub OÜ Hiiu Autotrans kodumajapidamistes tekkinud ohtlikke jäätmeid. Selleks on paigutatud osavallakeskustesse ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid, kuhu vallakodanikel saavad tasuta ära anda kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid. Jäätmete toomise korral pannakse kirja inimese nimi, jäätmete nimetus ja kogus.

Elektroonikajäätmed, mida saab ära anda ka kõigis ohtlike jäätmete kogumispunktides

- suured kodumasinad: külmikud, pesumasinad, elektripliidid, mikrolaineahjud, elektriradiaatorid, kliimaseadmed, ventilaatorid jms
- väikesed kodumasinad: tolmuimejad, õmblusmasinad, röstriid, kellad, kaalud, kohvimasinad jms
- kodused IT- ja telekommunikatsioonivahendid: lauaarvutid, sülearvutid, telefonid, mobiiltelefonid, printerid jms
- elektroonikaseadmed: raadiod, televiisorid, videokaamerad jms
- luminofoorlampide valgustid ja sirged luminofoorlambid, kompaktlambid,
- elektritööriistad, v.a tööstuslikud
- elektrilised mänguasjad
- seire ja valveseadmed: suitsuandurid, kütteregulaatorid, termostaadid jms

- luminofoorlampide valgustid ja sirged luminofoorlambid, kompaktlambid
- elektritööriistad, v.a tööstuslikud
- elektrilised mänguasjad
- seire ja valveseadmed: suitsuandurid, kütteregulaatorid, termostaadid jms

Kogumispunktid asuvad:

- Kärklas Sõnajala 11H, vastuvõtt E–R kl 8.30–17, L–P eelneval kokkuleppel tel 463 1737 või 520 3795
- Käinas Mäe 2, võti ja registreerimine Olerexi tanklas
- Suuremõisa jäätmepunktis, võti ja registreerimine tel 523 7454
- Kõrgessaare Tööstuse tee 10a, võti ja registreerimine tel 533 24637, töötaja kohal teispäeviti kl 12–13
- Emmaste jäätmepunktis Ollimal, tel 503 7656
- Hiiumaa jäätmejaamas Ristiväljal E–R kl 9–16, iga kuu esimesel laupäeval kl 10–14, tel 5347 1741

Laste lastepäev sündis heas koostöös

Oktoobris toimus Hiiumaa koolides ja lasteaiades hea koostöö tulemusena lastepäev, kui 826 Hiiumaa kooli- ja lasteaialast sõid praelesta. Suur aitäh kõigile koostööpartneritele, lasteaiadele ja koolidele ning Palade, Emmaste, Kõrgessaare ja Kärkla lasteaia ning Kärkla ja Käina kooli kokkadele!

Lestasööjad Emmaste lasteaias

LEHTI SAAB KA TASU EEST ÄRA ANDA

Kärkla linnas on võimalik aia- ja haljastusjäätmepuudust korraldatud jäätmeveo raames kinnistupõhiselt ära anda. Aia- ja haljastusjäätmepuudust saab üle anda kuni 150-liitrise ja kuni 10 kg kaaluva kotiga vastavalt ASI Eesti Keskkonnateenused hinnakirjale 4,02 euro eest. Kindlasti tuleb hoolitseda, et kott liiga raske ei saa ning et kotti ei pandaks teisi jäätmeid peale biolagunevate aia- ja haljastusjäätmepuudust. Aia- ja haljastusjäätmepuudust võetakse ära eraldi kogumisringina kokkulepitud aadressidelt Eesti Keskkonnateenustele esitatud tellimuste alusel. Kotid ei pea olema biolagunevad, sest need avatakse ja tühjendatakse jäätmeveokisse kohapeal ning kotid käideldakse aia- ja haljastusjäätmepuudust eraldi. Juhul kui koti avamisel selgub, et see sisaldab muid jäätmeid peale aia- ja haljastusjäätmepuudust, siis kotti ei tühjendata ning see jäetakse kinnistule samasse kohta maha. Selle koristamise vastutus lasub kinnistu omanikul. Palun andke aia- ja haljastusjäätmepuudust veo soovist teada ettevõtte kodulehe e-teeninduse kaudu, e-posti aadressil hiiumaa@keskkonnateenused.ee või telefonil 435 5025. Märkige tellimuses kindlasti ära tellija kontaktandmed, kliendilepingu number, kottide asukoht ja arv.

Vastavalt Hiiumaa jäätmehoolduseeskirjale võib lõket teha, aga on keelatud:

- lõkke tegemine teisi väga häirival viisil, st rohke suitsuga,
 - lõkke tegemine inimese elule, varale ja keskkonnale ohtlikul viisil ja tuleohutusnõudeid eirates,
 - samuti on keelatud prügi ja jäätmete põletamine lõkkes.
- Erinevate kompostimisvõimaluste ning lehekompostimise kohta loe lähemalt: www.kompostiljon.ee/uus-lehekompost.

Kogumispunktides saab ära anda

- vanad värvid, lakid, lahustid ja liimid
- ravimid, süstlad
- akud ja patareid
- õlijäätmepuudust, määrdeained, mootoriõli,
- absorbendid, õlifiltrid, filtermaterjalid, saastunud kaltsud, kaitseriietus jms
- aiandusmürgid, väetiste jäägid
- leelised, happed ja muud olmekemikaalid
- elavhõbedat sisaldavad jäätmed, sh päevavalguslambid
- ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid, sh tulekustutid,
- pestitsiidid
- fotokemikaalid
- elektri- ja elektroonikajäätmepuudust
- Elektri- ja elektroonikajäätmepuudust saab E–R kl 9–17 ära anda ka Kärklas ASI Eesti Keskkonnateenused kogumispunktis Väike-Sadama 1 – sinna punkti ei saa viia ohtlikke jäätmeid.

Eelmakstud jäätmekottide müük jätkub

Hiiumaa vald hakkas suvel katseprojektina esimesena Eestis pakkuma külastajatele mugavat võimalust, kuidas olmeprügi vabaneda. Müügile tulid eelmakstud 25-liitrised prügikotid hinnaga üks euro ja 70 senti. Ostuhind sisaldab olmeprügi käitlemist. Eelmakstud prügikotid võeti turistide seas hästi vastu ja nende müük jätkub ka sügisperioodil. Hiiumaa Coopi kauplustest, Kõpu majakast, turismiinfo-keskusest ja Tuuletornist on kokku ostenud 1413 eelmakstud prügikotti. 1000 prügikotti ostis R-Kiosk parvlaeval edasi müümiseks ning 300 kotti jagati tasuta Vananaistesuvehuvikampania raames. Kotte saab ära anda Hiiumaa videovalvega jäätmepunktides, kuhu on paigaldatud erimärgisega, ainult eelmakstud prügi-

kottidele mõeldud olmejäätmepuudust konteinerid. Neisse spetsiaalselt konteineritesse on lubatud panna jäätmeid vaid eelmakstud kotiga. Tuletame meelde, et Eestis on korraldatud jäätmeveoga liitumine kohustuslik. **Olmejäätmepuudust saab eelmakstud kotiga ära anda:**

- Emmaste – Ollima
- Käina – Mäe plats
- Kõrgessaare – VAK Tööstuse teel
- Kärkla – Leigri väljak
- Pühalepa – Suuremõisa
- Hiiumaa jäätmejaamas Ristiväljal külas lahtiolekuaegadel E–R kl 9–17 ja L kl 10–14. Samas saab ära anda ka puhtaid pakendijäätmepuudust.

Korraldatud jäätmeveoga tuleb liituda

Hiiumaa vallavalitsus analüüsis seni tehtut ning ühtlustas põhimõtteid, et osavaldades oleks korraldatud jäätmeveost vabastamise taotlused maksimaalselt ühesugustel alustel menetletud. Kui kinnistu on elamiskõlblik ning kinnistut kasutatakse kas või vähesel määral, tuleb korraldatud jäätmeveoga liituda. Aasta alguses oli Emmaste osavallas juhtum, mis jõudis Tallinna halduskohtusse. Üks kinnistuomanik esitas taotluse vabastada tema kinnistu korraldatud jäätmeveoga liitumisest. Taotleja sõnul viibib ta seal asuvas suvilas harva ja üksnes suvekuudel. Selle käigus ei teki taotlejal enda hinnangul jäätmeid, mida oleks vaja korraldatud jäätmeveoga käigus ära vedada. Hiiumaa vallavalitsus jättis jäätmeseadusele ja Hiiumaa jäätmehoolduseeskirjale tuginedes taotluse rahuldamata. Kinnistuomanik esitas hal-

duskohtule kaebuse, et Hiiumaa vallavalitsuse korraldus tühistada. Kohus jäi seisukohale, et kaebus on põhjendamatu ja tuleb jätta rahuldamata. Otsuses on selgitatud, et korraldatud jäätmeveoga liitumine toimub kõigile jäätmevaldajatele automaatselt, seaduse alusel ning isikul puudub valik, kas korraldatud jäätmeveoga liituda või mitte. Korraldatud jäätmeveoga eesmärk on hõlmata võimalikult palju olmejäätmepuudust tekitavaid jäätmevaldajaid. Ka suvila (nagu ka elu- ja äriruumi) omanik loetakse automaatselt liitunuks korraldatud jäätmeveoga suvila (või elu- või äriruumi) asukoha järgses kohalikus omavalitsuses ning sõltumata sellest, kus on omaniku tegelik elukoht või registrijärgne aadress. Ehk kui inimesel on mitu kinnistut, tuleb korraldatud jäätmeveoga liituda mitte ainult oma põhielukohas, vaid kõigi kinnistutega kõigis omavalitsustes, kus need kinnistud asuvad.

LIITUMINE ON PAINDLIK

- Hiiumaa kinnistuomanikel on paindlikud võimalused korraldatud jäätmeveoga liituda. Eriti arvestades juhtumeid, kus kinnistut kasutatakse vaid perioodiliselt.
- Selleks on võimalik kasutada ühismahutit – liituda koos naabriga või liita iseenda mitu kinnistut ühte jäätmeveolepingusse. Kokkuleppel Eesti Keskkonnateenustega on võimalik kasutada ettemakstud jäätmekoti teenust, mis on paindlik, kuna kott antakse ära siis, kui see täis saab, mitte graafiku järgi. Lisaks on võimalik muuta Eesti Keskkonnateenustega sõlmitud lepingu graafikut vastavalt jäätmete tekkimise perioodile.

Tiina Tantsustuudio tähistab 15. sünnipäeva

TIINA KAEV,
Tiina Tantsustuudio

Kas tõesti juba nii palju aastaid on sellest mööda läinud, kui kuus tore-dat tüdrukut ainult natukene abi vajasis, ainult sõrme võtsid ja elumuutvale karussellile paiskasid?!

Nii see tõesti on! Aastal 2005, kui sündis minu tütreke, sai alguse ka Tiina Tantsustuudio lugu. Tagasi kodusaarel, kust sai alguse minu armastus tantsu vastu, vahepeal suurel maal elades omandanud ka sellekohase hariduse, avanes võimalus hakata tantsuõpetajana kätt proovima. Kusjuures pean tunnistama, et lapsena ei unistanud ma kunagi õpetajaks saamisest. Ja siin ma nüüd olen: rahulolev, tänulik ja õnnelik!

Alustasin ühe väikese rühmaga, kuid tantsida soovivate laste arv hakkas aina kasvama, kuni lõpuks olin ennast korralikult kogu hingega sisse mäsinnud ühte toredasse tantsuperre, mis märkamatult oli minu ümber koondunud. Enam polnud pääsu, vaner oli veerema lükatud ja nüüd vajas see juhtimist. Nüüdseks on rattad teinud täistuuridel 15 aasta jagu ringe ja minu suureks rõõmuks pole hoo vaibumist mär-

gata, sest tantsusoo laste hing ei näi vaibuvat.

Aastate jooksul on Tiina Tantsustuudios seadnud tantsusamme üle poole tuhande lapse, noore ja täiskasvanu. Ühest rühmast sai üsna peagi kolm, siis neli, siis viis, nüüd töötab viis põhirühma, kuus ettevalmistusrühma, kaks liikumiserühma naistele. Lendu on saadetud neli rühma vilistlasi. Esinemisi on olnud pea pool tuhat, millest lõviosa kodusaarel. Esinemised on meid viinud korduvalt mandrimaale, aga ka Soome, Läti, Leetu, Poola, Türgi, Makedooniasse ja Belgiasse. Loomulikult ei ole me puudunud suurtelt tantsu- ja võimlemispidudelt, mis on alati olnud väga oodatud teekonnad.

Selleks, et rõõmustada ja tänada oma sõpru, lähedasi, toetajaid ja fänne, kes meie kõrval ja seljataga on need viisteist aasta kõndinud, ootab novembri viimasel nädalavahetusel Tt-stuudio ees üks tore nädalalõpp, kuhu olete kõik oodatud kaasa elama.

27. novembril kell 19 toimub Kärkla kultuurikeskuses Tiina Tantsustuudio mälumänguõhtu, kuhu on oodatud oma teadmisi proovile panema kõik huvilised, et koos veeta meeleolukas õhtu. Osalemine on kõigile tasuta. Nelja- kuni viieliikmeliste võistkondade registreerimine: tiinakaev@gmail.com.

28. novembril toome lavale

2019. aasta laulu- ja tantsupeo rongkäigus. Foto: Arto-Randel Servet

kevadest ära jäänud Tt-stuudio IV lennu lõpuetenduse "Kaatatud kingake". Peaosades on Tt-stuudio IV lennu tantsijad, kes juba kevadel gümnaasiumi lõpetasid ning augusti lõpus kodusaa-re tolmu jalgelt pühkisid

ja suurele mandrile uusi teadmisi omandama läksid. "Aga kuidas see siis võimalik on, kui noori enam siin pole?" võib teil tekkida küsimus. Kõik on võimalik, kui midagi väga tahta ja hingega asja juures olla, nii et

tulge vaatama! Anname kaks etendust. Päeval kell 15 ootame publikut ka oma peaproovetendusele, mis on samuti täiskostüümis täispikk etendus. Kõik on nii kuis päris. Õhtul kell 19 toimub esietendus.

29. novembril kell 14 ootame kõiki Käina huvi- ja kultuurikeskuse saali Tiina Tantsustuudio sünnipäevakontserdile "15 aastaringi", kus lavale astuvad praegused ja endised tantsijad. Muidugi ei puudu ka tort.

Tants loob kuuluvustunde

Küllap lapse kõige tavalisem vastus küsimusele "Miks sulle meeldib tantsida?" on see, et muusika rütmis liikumine annab hea enesetunde, hea emotsiooni, siin on mu sõbrad ja mulle lihtsalt meeldib. Kuid lapsevanemana neid esinemisi ja etendusi aastast aastasse vaatamas käies olen tunnetanud, et väga oluline on ka kuuluvustunne „Ma olen tantsija, Tiina Tantsustuudio tantsija“, kusjuures selle tunde tähtsus aastatega kasvab. Oma osa selle kuuluvustunde kasvamisele annavad iga-aastased tantsulaagrid ja muidugi ühised esinemised nii väikestel kui ka suurtel lavadel kuni Kalevi staadionini välja.

Vaadates seda rõõmu ja indu, mis tantsulaste nägudelt ning silmadest peegeldub, tõden ma iga kord, et need tüdrukud on küll õige tee valinud. Aga neil on ka suurepärane teejuht, kelle toel ja juhatusel keerulisemadki käänakud ning mäkketõusud kergel sammul läbitud saavad. Tüdrukud on laval alati selleks, et anda endast parim, pakkuda vaatamängu publikule ja on näha, et nad tunnevad sellest rõõmu. Rõõmul on aga omadus edasi kanduda ning sellest on osa saanud ka minu isa-ema, kes samuti võimalust mööda Tiina Tantsustuudio ja oma lapselapse esinemisi vaatamas käivad.

Kui veel korra tagasi tulla kuuluvustunde juurde, siis möödunud aastal juubelitantsupeol "Minu arm" tundsin, et ühe helge ja rõõmsameelse tantsulapse kaudu olen minagi tema isana väikeks osaks selles suures ja ülevaid tundeid tekitavas peos. Suur tänu Sulle, Tiina!

Arto-Randel Servet
Tt-stuudiolase lapsevanem

Sõbrad kogu eluks

Mäletan nii hästi, missugune oli Tiina, kui me esimest korda trennisaalis kohtusime. Veidikene arglik ja roheline, kartis vist meid rohkemgi kui meie teda. Kui vaatan teda nüüd, siis ta on kogenud, enesekindel, nõudlik, aga samas toetav ja soe, tõeline professionaal.

Tiina käe all tantsimine ei anna ellu kaasa vaid sirget rühti ja tantsulist kogemust, vaid ka oskust arvestada teistega, planeerida oma aega, pidada kinni kohustustest, töötada sihikindlalt eesmärgi nimel. Tt-stuudio on anda oluline lisand laste ja noorte haridusteele ja kasvatusse. Sealt leidsin endale sõbrad kogu eluks, sain hulga kogemusi nii saarel kui ka väljaspool mitmesuguste olukordadega kohanemisel, ekstreemsetes paikades esinedes loovalt lahenduste leidmisel. Õppisin tegema elu kiiremaid kostüümivahetusi, ilusat meiki jne.

Mul on olnud rõõm kõrvalt näha Tiina ja stuudio kasvu algusest peale, olnud ise selle stuudio n-ö seeme. Tiina on õpetajana

tohtult arenenud, tal on nii palju oma õpilastele anda. Ma soovin Tt-stuudiole pikka iga, et veel paljud lapsed ja noored saaksid kogeda seda sooja ja põnevat elu nii laval kui ka lava taga!

Marie Petrovits
Tt-stuudio I lend

Tt-stuudio oli teine pere

Minu jaoks oli Tt-stuudio alati rohkem kui lihtsalt tantsutrenn. See oli teine pere, kellega koos rõõmustasime, aga ka kurvastasime. Sain stuudiost kaasa väärtused kogu eluks ning siiani imetlen Tiinat ning tema võimet kogu seda seltskonda ohjes hoida. Kui-gi minu lõpetamisest on möödas juba üheksa aastat, olen ikkagi seotud stuudio tegemistega ning sünnipäevakontserdil teeb lavadebüüdi minu tütar. Uhke on olla Tiina Tantsustuudio vilistlane!

Triin Salin
Tt-stuudio I lend

Kasvasin üles tantsides

Võin uhkusega öelda, et kasvasin üles Tt-studios tantsides. Kõige säravamad mälestused ajast, kui elasin Hiiumaal, viivad alati tagasi tantsuka juurde, olgu see siis armastuse-vihkamise suhe klassikatundidega või suurepärase välisreisid. Tiina ja tantsustuudio oli rohkem kui lihtsalt koos tantsimine – see oli ja on siiani perekond. Isegi ajal, mil mul ei olnud võimalik tantsida laval, kaasas Tiina mind alati stuudio tegemistesse. Tundub uskomatu, et stuudio tähistab 15. sünnipäeva. Mäletan, justkui oleks see olnud eile, kui ma koos emaga esimesele tantsukakoosolekule läksin, teadmata, millise positiivse mõju see kaasa toob. Tiina toetus andis kaasa enesekindluse, esinemisjulguse, kasvatas enesetunnet ja nii kliše, kui see ka ei kõla: Tiina Tantsustuudio andis tuule tiibadesse.

Marleen Rehepapp
Tt-stuudio II lend

Tiina sütitas mind tantsukirega

Minu tantsutee sai Tiina juures alguse aastal 2007, kui hea sõbranna Maarja mind tantsima kutsus. Karutantsusammust sai pärast aastaid harjutamist, klassikatunde ja pühendumist mitmekülgne ning oskuslik tantsupagas. Selle pea kümne aasta sisse, mil ma Tiina käe all õppisin, mahtus ohtralt rõõmu, vahvaid väljasõite, põnevaid seiklusi ja häid mälestusi. Meeldejäävamat

hetkedest meenuvad kohe Makedoonia reis ja muinasjutuaine-lised tantsulavastused. Just Tiina sütitas mind tantsukirega, mis pole siiani vaibunud – nüüdki tegelen rahvatantsuga. Mul on hea meel näha, et Tiina särasilmus ja ind on viinud meid nii kaugele, et saame tähistada Tt-stuudio 15. sünnipäeva!

Helen Kivi
Tt-stuudio II lend

Tantsimine kasvas elustiiliks

Olnud nüüdseks umbes 2,5 aastat Tt-stuudio uhke vilistlane, märkan endiselt tihti, kui palju Tiina juures tantsimine on mind positiivselt mõjutanud. Tantsima läksin seitsmeaastaselt esimese klassi sõbrannadega, kellega olime laval koos 12 aastat. Selle aja jooksul andis ja õpetas Tiina meile palju – kohusetunnet, ühtekuuluvust ning muidugi tantsimist. Tt-studios tantsimine on kindlasti üks neist põhjustest, miks hindan väga oma keha ja selle võimalust liikuda.

Koos I rühma liikmetega oleme tantsinud pea igas Eesti nurgas, tantsupidudel ja välisriikides ning saanud tähtsaid tiitleid, mis on andnud mulle palju enesekindlust ja rõõmu. Mida rohkem aastaid möödus, seda enam sain aru, et tantsimine ei ole enam minu jaoks lihtsalt trenn – see kasvas elustiiliks, mille tähtsamad osad olid ka koosviibimine ja ühiste eesmärkide nimel pingutamine. Olen ülimalt õnnelik, et 2006. aasta sügisel minu teed Tiinaga ristusid. Ma ei vahetaks seda aega mitte millegi muu vastu!

Marion Demus
Tt-stuudio III lend

Lasteaiapere on tänulik

Tänavu on õpetaja Tiina oma tantsustuudioga Emmaste Naksitrallide lasteaia juba 13. hooaega. Silma jäi aga ta tantsuõpetamise ja sihikindlusega juba aastal 2000, kui ta lavastas Kärklas oma diplomietendust "Suvine pillerpal". Kui uuesti 2007. aastal kohtusime, kutsusin ta Emmaste lasteaeda tantsutunde andma. Teadsin, et tants paneb lapsed liikuma, arendab mälu ja rütmis-tunnet ning oskust üksteisega arvestada ja emotsioone väljendada. Meie lapsed on seda kõike saanud tänu Tiina Tantsustuudiole. Lasteaiapere on tänulik, et õpetaja Tiina leiab aega käia lapsi õpetamas teises Hiiumaa otsas. Loodame, et meie koostöö kestab veel kaua.

Õnnesoovid Tiina Tantsustuudiole Emmaste lasteaia pere poolt!

Liina Lepamaa
Emmaste Naksitrallide lasteaia direktor

Valmistume ootamatusteks

VIKTOR SAAREMETS,
päästeameti ennetustöö
osakonna juhataja

Tema: “No misasja te siin jälle jaurate oma varudega? Milleks mulle neid varusid vaja on? Kas ikkagi on sõda tulemas? Milleks selline trall jälle?”

Mina: “Ei tea me ühtegi sõda siiakanti tulemas. Küll aga on taas sügis käes. Ilmad lähivad külmemaks, tuuled tõusevad. Tormid tulevad. Elekter võib kaduda. Koroonaa... Tasub lihtsalt igaks elujuhtumiks valmis olla.”

See on üsna tavapärane vestlus, mis tekib üldjuhul siis, kui päästeamet taas kampaaniat “Varu enne maru!” alustab või “Ole valmis!” loosungitega kuskil välja ilmub. Tõsi, neid vestlusi on Eesti rahvaarvu juures ülivähe, aga üks põhjus võib olla ka selles, et igati meist kampaaniasõnumit ei teadvustagi. Aga küsimus isenesest ei ole vale. Milleks me siis õigupoolest valmistume?

Kõige lihtsam oleks öelda: ootamatusteks. Me ei peagi asju nimetama alati kohutavate nimedega, nagu kriis, hädaolukord, eriolukord jne. Ütleme lihtsalt: oleme valmis ootamatusteks. Ootamatult võivad meid tabada igasugused asjad, näiteks haigused, elektrija veekatkestused, või laguneb ainus toiduvalmistamise vahend elektripliit ära ja poed on veel mitu päeva kinni. Või on kogu meie rahatagavara pangakontol ja ühel heal päeval ei tööta kaardimaksed mitu päeva. Mille eest me siis ostame?

Kõige lihtsam valem selliste ootamatustega toimetulekuks on olla valmis. Olla valmis vähemalt seitse päeva iseseisvalt hakkama saama. Tõsi, kui pliit on katki, saame alati minna naabri juurde, kui too lähedal elab. Aga kui torm viib elektrit, siis ei ole ka naabrist suurt kasu. Ehk veel kord see valem: ole valmis seitse päeva iseseisvalt hakkama saama, et sul

oleks kõik ellujäämiseks vajalik olemas ja suudad ilma mugavusteta endale ka meelepärase tegevust leida. Ning oluline on meeles pidada ka seda, et mida suurem on kriis, seda rohkem läheb aega enne, kui riik või omavalitsus sind abistama jõuab.

Kõige tähtsamad muutujad selles valemis on toit, vesi ja ravimid. Ilma nendeta ei jää inimene lihtsalt ellu. Jälgi ettevalmistusi tehes alati seda, et sul oleks kodus vähemalt nädala toiduvaru, piisav kogus vett (üks inimene vajab kolm liitrit vett ööpäevas, seega 21 liitrit nädalas) ja kui tarbid regulaarselt ravimeid, võiks neidki vähemalt nädalajagu alati olemas olla. Vett ei peagi alati kanistritega ladustama. Piisab, kui tead, kust vett saab, kui kraanist seda enam ei tule.

Toitu ei pea samuti varuma kuhugi kasti – pigem võiks see varu olla samuti ringluses, et see ei aeguks. Lihtsalt paki makaronide asemel osta kaks, mõni konserv võiks alati olla varus ja kaua säilivaid toiduaineid samuti. Ja mõistagi osta ainult neid tooteid mida sa ka sööd, muidu on kriisi ajal masendus veelgi sügavam, kui pead neelama näiteks kasikonservi.

Eesti kliimas on kindlasti olulisel kohal toasoo. Olgu siis tahkekütte või gaasil töötav lahendus. Tegelikult saab väga lihtsate lahendustega kodus elementaarse sooja sees hoida, tuleb lihtsalt nippe teada. Tihti on nii, et need vahendid, mis elektrikatkestuse ajal sooja annavad, võimaldavad meil ka süüa teha. Seega kaks ühes lahenduses on täiesti reaalsed.

Samuti tuleks läbi mõelda, kuidas oma lähedastega ühendust hoida ning kust hankida infot. Seda kõike olukorras, kus tavapärase sidekanalid ei pruugi enam toimida.

Naabri tundmine on ainult kasuks. “Minu poolt kartul – naabri poolt porgand” oleks imelihtne võimalus varuda erinevaid asju. Näiteks keva-

PÄÄSTEAMET

OLE VALMIS!

VARU ENNE MARU

Kas Sina elad üle nädalase elektrikatkestuse?

OLEVALMIS.EE

Laadi alla ka äpp „OLE VALMIS!“

dise haiguspuhangu ajal, kui kõik oli kinni. Poodides ei saanud ju kaup otsa sellepärast, et kaup oleks otsas, vaid sellepärast, et kõik läksid korraga poodi massiliselt varuma. Kui me varuksime kogu aeg ja targalt, sellist olukorda ei tekiks.

Selle aasta lõpuks jõuab kõigi Eesti elanike postkasti pääs-

teameti koostatud kriisideks valmisoleku juhik. Seal on väga lihtsad näpunäited, kuidas erinevates olukordades hakkama saada ja millele peaks iga tark kodanik mõtlema. Seniks aga ole valmis ootamatusteks. Ära ole valmis sellepärast, et keegi kuskil ütles nii. Ole valmis, sest nii on sulle endale ja su lähedastele turvaline. Sinu kodu on sinu kindlus ainult siis, kui sa teed endast selleks kõik oleva. Statistika näitab, et õnnetused juhtuvad kodus ning siis, kui me seda kõige vähem ootame ja selleks kõige vähem valmis oleme. Olge hoiatud ja olge valmis! Turvalisus algab sinust.

hedastele turvaline. Sinu kodu on sinu kindlus ainult siis, kui sa teed endast selleks kõik oleva. Statistika näitab, et õnnetused juhtuvad kodus ning siis, kui me seda kõige vähem ootame ja selleks kõige vähem valmis oleme. Olge hoiatud ja olge valmis! Turvalisus algab sinust.

Kaitse oma vara!

KATRE NÖMMERGA,
piirkonnapolitseinik
Kärkla politseijaoskond

Eestis on aasta-aastalt varguste arv kahanenud. Väliskeskonna mõjudest on varguste vähenemisele kaasa aidanud inimeste majandusliku toimetuleku paranemine ja töötuse vähenemine. Lisaks on varguste kahanemisele kaasa aidanud aktiivne ennetustöö.

Enamik vargusi pannakse toime lahtiste akende ja lukustamata uste kaudu. Vähenema on hakanud sissemurdmised uste ja akende ning lukude lõhkumise teel. Varaste meelisaeg tegutseda on reedest pühapäevani, mil inimesed on rohkem kodust eemal. Kõige rohkem pakub varastele huvi sularaha, tööriistad, samuti ehted ja arvutid. Tüüpiliselt huvitatakse kõigest vähegi

väärtuslikust, mida saab hõlpsalt kaasa viia ja hiljem kiirelt turustada.

Hiiumaa saarena on turvaline kogukond, kuid arvestades kasvavat siseturismi, on mõistlik korraks peatuda lihtsatel sammudel, mida oma vara kaitseks saad teha.

Kui kodust lahkud või magama lähed, sulge aknad ja lukusta ukseid. Ära jäta varuvõtit tüüpilisse peidukohta (kummikusäär, uksematjalune jne). Mõistlik on kasutada lukke, mis on avatavad ainult võtmega. Siis ei saa ukseklaasi sisse lõõnud varas seestpoolt ust lahti. Kasulik nipp on oma väärtuslike esemete märgistamine ja pildistamine. Fotod salvesta kindlasse kohta.

Jaga targalt infot selle kohta, et viibid kodust eemal. Tasub kaaluda, enne kui jagad avalikult sotsiaalmeedias oma puh-

kusepilte või -plaane. Kindlasti ei maksa Facebookis postitada pilte, millel on näha majanumber või väärtuslik kodu sisustus. On oluline, et seda teaksid ka lapsed.

Suvekodust astu aeg-ajalt läbi ka talvel, sest sinna võivad sattuda kutsumata külalised. Kui lahkud suvekodust, paiguta väärtuslik vara turvalisse kohta või võta see kaasa. Tänapäeva tehnoloogia pakub mitmekülgsed võimalusi ka videovalve paigaldamiseks. Kokkulepe lähima naabriga, kes võiks vahel sinu valdustele silma peale visata, on samuti mõistlik. Kui sisselöödud aken või lahtine uks annab märku, et sinu koju on sisse murtud, ära sisene, helista kohe 112 ja te gutse kõnes antud juhiste järgi.

Sina ise suudad teha ära kõige peamise, et kaitsta oma kodu ja vara!

Hiiumaa haiglas ja Tohvri hooldekodus kehtib külastuskeeld

Hiiumaa haiglas kehtib raviga viibivate patsientide külastuskeeld.

Samuti ei saa külastada Tohvri hooldekodu hoolealuseid. Tohvril on erandjuhtudel külastused lubatud mõjuvatel põhjustel, selleks tuleb enne juhtkonnaga kokku leppida.

Samaaria Hiiumaa hooldekodu on koroonanakkusohu tõttu elanike külastamine piiratud. Erandina on külastused lubatud esmaspäevast reedeni kell 10-12 ja 14-16.30 eelneval kokkuleppel hooldekodu juhatajaga.

Külastuskeelu põhjus on viirushaiguste laialdane levik.

Hiiumaa haigla palub lähedastega suhelda telefoni teel. Patsiendi seisundi kohta saab infot raviarstilt. Emotsionaalsel põhjustel on patsiente lubatud külastada ainult kokkuleppel osakonnaga.

Tugiisikud on sünnituse juurde lubatud.

Haigla patsientidele saab tuua pakke kokkuleppel osakonnaga. Ka Tohvri hooldekodu elanikele pakkeid toimetamiseks on tarvis aeg enne kokku leppida.

Kõik ambulatoorsele visiitidele, uuringutele ja analüüsidele tulevad patsiendid on kohustatud haiglas kandma maski ning desinfitseerima käsi.

Haigla sissepääsu juures ning registratuuris on käte desinfitseerimise võimalused ja maskid.

Haigla on avatud tööpäeviti kell 7-16, pärast seda ja nädalavahetustel tuleb haiglasse sisenemiseks helistada uksekella.

Haigla jälgib pidevalt olukorda ning annab teada, kui taas on võimalik patsiente külastada.

Soovitused koroonaviiruse leviku tõkestamiseks

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja saatis vallavalitsusele, osavallavalitsustele ja hallatavate asutuste juhtidele käskkirjaga soovitused, et koroonaviiruse levikut tõkestada ja inimeste tervist kaitsta.

Asutustel tuleb:

- eelistada kohtumisi ja koosolekuid e-keskkonnas,
- mitte plaanida füüsilist kohalolu nõudvaid koolitusi, lähetusi ja õppereise, va põhjendatud juhul,
- võimaldada töötajatele ja ametnikele kaugtöö tegemist kokkuleppel vahetu juhiga,
- mitte plaanida siseüritusi, kui ei ole võimalik kasutada hästi ventileeritavaid ruume ning tagada osalejate hajutatust,
- soovitada töötajatele mitte kavandada puhkust välisriikidesse,
- soodustada töötajate sportimist ja aktiivseid, tervislikke eluviise, sh võimaluse korral kavandada väliüritusi, kõnnikoosolekuid jms.

Samuti meenutab vallavanem, et koroonaviirushaigusele omaste sümptomitega tuleb jääda koju. Hoiame oma tervist, et hoida üksteist!

Suuremõisa jõe koelmualade taastamise projekt valmis

Suuremõisa jõe koelmualade taastamise projekt valmis enne tähtaega. Oktoobri alguses leidis aset projekti lõpetamise paikvaatlus, kus osalesid Pühalepa osavalla vanem Liili Eller, ehitusspetsialist Reet Nisumaa, tööde teostaja ASi Tariston esindaja Aivar Tammeveski ja Tõnis Villmäe OÜst Lindvill, kes tegi ehitusjärelvalvet.

Pühalepa osavald esitas 2019. aasta kevadel taotluse Euroopa merendus- ja kalandusfondi "Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamise" meetmesse ja sai toetust.

Projektiga taastati haugi koelmualad – Suuremõisa jõe suudmeala ja kaks tiiki puhastati setetest ja roost.

Tööd algasid aprilli alguses. Setete eemaldamiseks kasutati amfiibalusel töötavat masinat Truxor 4700, mis puhastas jõe suudmeosa kuni ühe kilomeetri ulatuses, tasastel nõlvadel niitis ka roo. Lisaks puhastati ka Suuremõisa tiikide ja jõe vahelised kraavid ja rajati kalapääsud.

Projekti raames istutati Suuremõisa jõe suudmealale 690 sanglepa üheaastast seemikut.

Projekti kogumaksumus oli 75 430 eurot, millest valla omaosalus 4220 eurot.

Oktoobri alguses tegid (vasakult) Liili Eller, Reet Nisumaa, Aivar Tammeveski ja Tõnis Villmäe Suuremõisa jõe ääres projekti lõpetamise paikvaatlust

Hiiumaa rahvaralli toob muudatused liikluses

6.-7. novembril toimub Hiiumaal taas rahvaralli. Võidusõit toob muudatusi liikluses. Hiiumaa rahvaralli ajal on kiiruskatseteks suletud järgmised teelõigud.

Reedel, 6. novembril

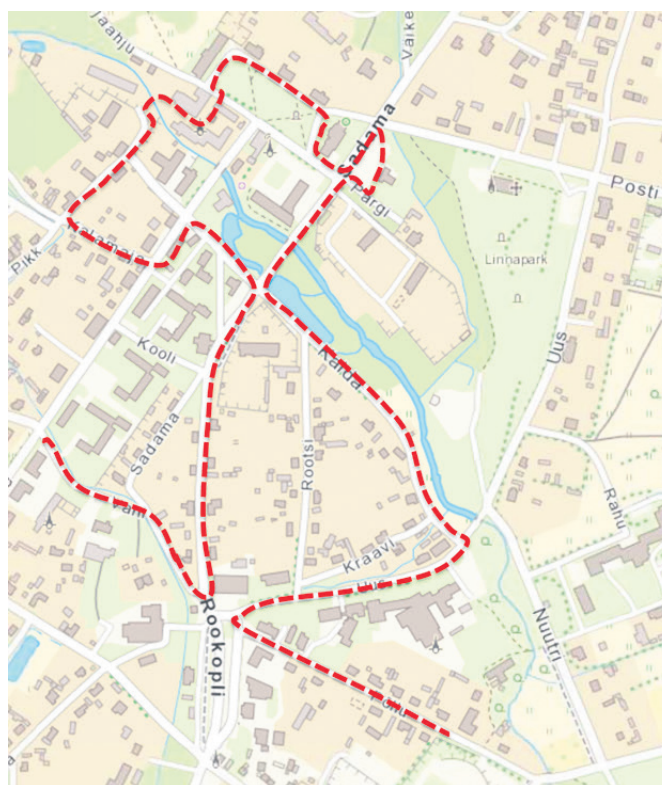
Kell 15–22.30 Käina: Käina ja Nõmme küla teed vastavalt skeemile
Kell 16–23.30 Kärkla linn: Kärkla tänavad vastavalt skeemile

Laupäeval, 7. novembril

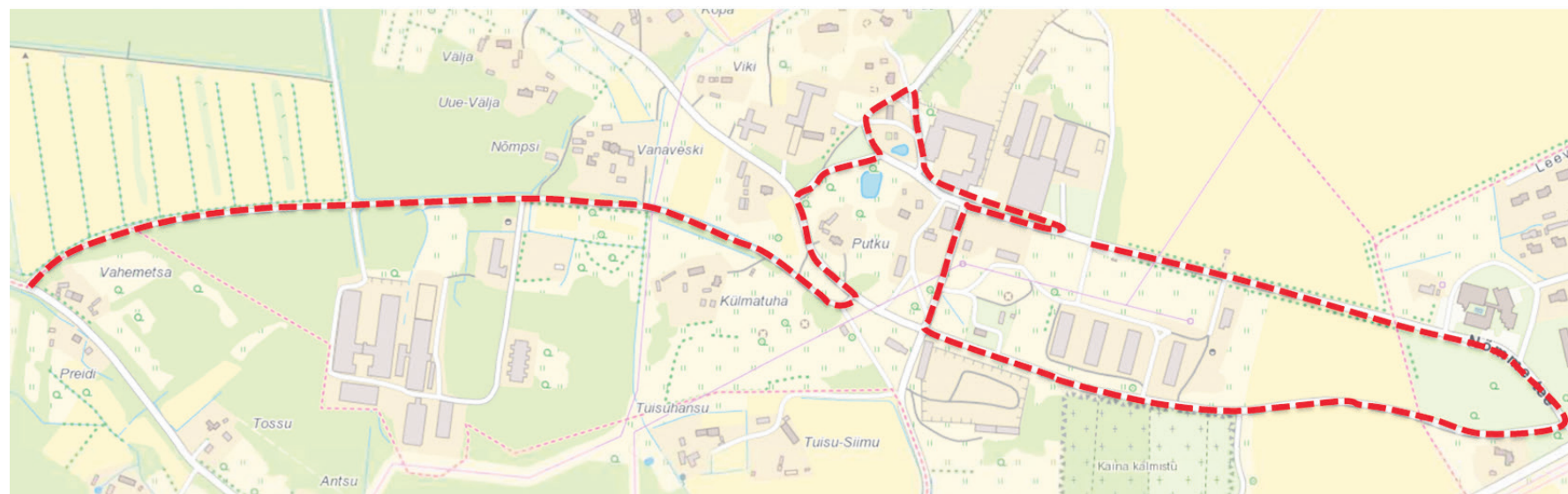
Kell 7.20–13.30 Kidaste: Kidaste küla tee
Kell 7.50–14.00 Partsi: Partsi karjääri tee, Partsi karjäär, Sakla-Loja-Villivalla tee Partsi karjäärist Sakla tee ristini, Sakla tee
Kell 13.20–19.00 Ninametsa: Ninametsa poolsaar Ninametsa tee lõpust kuni Sadama teeni
Kell 14–19.30 Tubala: Määvli-Tubala tee

Võistluskeskusena on suletud Kärkla sadam 6. novembril kella 10st kuni 7. novembril kella 23ni. Mere poolt tulijatele on sadam avatud.

Hiiumaa rahvaralli korraldajad paluvad võimalike tekkivate ebamugavuste pärast vabandust ja tänavad mõistva suhtumise eest.

Ralli Kärkla skeem

Ralli Käina skeem

Naistlaiu sadama uuendustööd lõpusirgel

Pühalepa osavald esitas 2019. aasta kevadel MTÜ-le Hiiumaa la toetustootluse Naistlaiu sadama uuendamiseks ning sai toetuse. Töid alustati sel suvel ning juba novembri lõpus on ehituse lõpptähtaeg. Töid teeb AS Tariston.

Pühalepa osavalla vanema Liili Elleri sõnul on ehitustööd graafikus ning peaks valmima tähtajaks.

Sarve külas asuva Naistlaiu sadama uuendamise toetus on 198 460 eurot. Sadama uuendamistööde käigus süvendati sadama akvatoorium ning rekonstrueeriti kai. Sadamasse luuakse 10 sildumiskohta, ehitatakse slip ja paigaldatakse päiksetoitel välisvalgustus ning püüniste väljavõtmise masin.

Tere tulemast sügisesele Hiiumaale!

Hiiumaa imekaunis suvi on nüüdseks loovutanud õigused üha jahenevatele sügisilmadele ning õhtud on muutunud pimedamaks. Võiks ju eeldada, et elu saarel muutub rahu-likumaks, kuid vähemalt novembri esimesel nädalavahtusel seda öelda ei saa. Nimelt täitub Hiiumaa siis rallisportlastega, kes tulevad taas siniseid kauneid ja krutskeid täis ralliradu nautima.

Hiiumaa metsateed on rallisportlaste seas saanud nii populaarseks, et startikohtadele joostakse tormi, eks muidugi aitab tormijooksule kaasa ka Hiiumaa Ralliklubi hea maine. Starti lubatakse sel aastal nagu mullugi 130 meeskonda ning need kohad täitusid 40 tunniga.

Võistlust korraldab MTÜ Hiiumaa Ralliklubi koos toetajate, Eesti Autosporti Liidu, Hiiumaa valla ja teiste tublide abilistega. Võistlusrada jääb Pühalepa, Käina, Kõrgessaare ja Kärkla osavalla territooriumile ning ralli on kahepäevane. Hooldeala hakkab paiknema Kärkla sadamas. Seal on õigus viibida vaid ralliga seotud isikutel ning on rangelt soovituslik kanda maski.

Võistluse esimene päev saab alguse reede õhtupoolikul, kui algul sõidetakse kiiruskatsed Käinas ja sealt suundutakse Kärklasse katsetele. Reedes katsed kulgevad kõik asfaldil. Laupäeva hommikul suundutakse juba kruusateedele.

Publikul palume olla raja ääres tähelepanelik ja hoida silm peal lastel, jälgida rallit ohutust kohast ning alluda vastu vaidlemata raja julgestajatele, kes hoolitsevad nii teie kui ka sõitjate turvalisuse eest. Palume hoida loodust ning võtta prügi endaga koju kaasa. Lemmikloomad oleks mõistlik koju jätta ning alkoholiga mitte liialda.

Topauto Hiiumaa rahvarallil tuleb ka ralliradio. Kus ja kuidas raadiot kuulata saab, sellest anname teile teada esimesel võimalusel.

Meeldivat rallielamust

soovides

Argo Nurs

Eesti Autosporti Liidu rahvaspordi komitee esimees

HIIUMAA SOTSIAALKESKUSES

Kõrgessaare päevakeskuses

Esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 15–16 **tervisevõimlemisring**.
Kolmapäeviti kl 13–14.30 **seeniortantsuring**.

- 17. novembril väljasõit Käina ujulasse: jõusaali kasutamine kl 12–12.30, vesivõimlemine kl 12.30–14. Osavõtust teatada Heli tel 5333 9472. Osalustasu 5 eurot. Transport: 11.20 Kõrgessaare, Lauka, 11.25 Viskoosa, 11.30 Kidaste, 11.45 Kärkla.
- 19. novembril kl 10–12 kokkamine.
- 24. novembril alates kl 8 juuksur. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297, 5666 2317.
- 26. novembril kl 13 koosviibimine: sünnipäevalaste õnnitlemine, infotund, bingo. Transport: 11.45 Kiivera, 12.25 Rootsi, Pihla, 12.30 Lauka, Viskoosa.

Kolmapäeviti ja reedeti kl 10–14 saab tervisemas-
kas käia saunas, kehtib
tunnihind 5 eurot. Leili-
ruum mahutab kuni kolm
inimest. Eraldi saunaruum
meestele ja naistele.
Sauna kasutamiseks enne
kindlasti kokku leppida
Arturi tel 505 5732.

Kõrgessaare päevakes-
kuses saab pesta pesu ja
käia duši all, enne kokku
leppida Inna tel 504 2292.

Omastehooldajad

26. novembril kl 13–16
toimub Kärkla vallamaja
saalis 9. omastehooldajate
päev. Osalejatel palume
mõelda enne, miks olen
käinud omastehooldajate
kokkusaamistel ja mida
ootan kokkusaamistelt
edaspidi. Täpsem info Raili
tel 5308 1035.

Tule õpi veoauto- ja bussijuhiks!

Veoauto- ja bussijuhtide vas-
tuvõtt Hiiumaa ametikooli on
avatud 12. jaanuarini 2021.

Avaldusi saab esitada www.sais.ee lehel või e-posti aadres-
sil hiiumaa.ametikool@hak.edu.ee.

Mõlemal erialal algab õpe
veebruari 2021 ja kestab pool
aastat. Õpe toimub sessiooni-
dena kord kuus.

Loe erialade kohta lähemalt
kooli kodulehelt www.hak.edu.ee
või küsi lisa raivo@hak.edu.ee,
Raivo Avango.

Taotle toetust kiire interneti püsiühendusega liitumiseks

Tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet avas taotlusvoo-
ru sideettevõtja võrguga liitumisel seadmete- ja siderajatis
ostuks/paigaldamiseks ning liini ehitamiseks.

Toetust saab taotleda, kui on täidetud järgmised tingi-
mused:

- puudub kiire, üle 30 Mbit/s kiirusega internetiühendus;
- piirkonnas pakub teenuseid mõni toetusprogrammis osa-
lev sideettevõtja;

- asute abikõlblikul aadressil, seda saab kontrollida lehel
www.ttja.ee/et/toetus;
- taotleja ei ole töötuna arvel. Juriidilisest isikust taotlejal
puuduvad 12. märtsi 2020 seisuga riiklike maksude mak-
suvõlad.

Toetust on võimalik taotleda 30. novembrini 2020. Lisainfo:
www.ttja.ee/et/toetus.

LÄHEDASE KAOTUS – PRAKTIINE INFO LEINAJATELE

Materjali panid kokku Hiiumaa gümnaasiumi mittestatsionaarse õppe õpilased koostöös Hiiumaa
vallavalitsusega.

Surma fikseerimine

Surma tuvastab meedik, kes vor-
mistab elektroonilise surmateatise,
mille alusel registreeritakse surm
rahvastikuregistris.

Kui lähedane sureb haiglas, väl-
jastab surmatõendi haigla, muudel
juhtudel perearst. Surmatõend on
vajalik matmistoiimingute korral-
damiseks.

Surmatõendi esmakordne väl-
jastamine meditsiiniuasutuse poolt
on tasuta, korduva tõendi väljas-
tab Hiiumaa vallavalitsus ja selle
paberversiooni eest tuleb tasuda
riigilõiv 10 eurot, elektroonsel
5 eurot. Info: www.eesti.ee ja
<https://vald.hiiumaa.ee/perekon->
natoimingud.

Haigla ja arstide kontaktid

- Hiiumaa haigla
Rahu 2, Kärkla
Tel 462 2795
info@haigla.hiiumaa.ee
- Kärkla Perearstid OÜ
Nuutri 3a, Kärkla
Tel 462 2770
kardla.perearstid@gmail.com
- OÜ Perearst Marje Vann
Hiiu mnt 1b, Käina alevik
Tel 463 6583
marje.vann@gmail.com
- Emmaste tervisekeskus
Emmaste küla
Perearst Kai Lauter
Tel 462 2400
lauterkai@gmail.com

Surma registreerimine erandjuhul Eesti perekonnaseisuasutuses

Hiiumaa vallavalitsus
Keskväljak 5a, Kärkla
Tel 463 6082
valitsus@hiiumaa.ee

Kui inimene sureb välismaal

Info välisministeeriumist 24/7
konsulaarabi valvetelefonil
+372 5301 9999
Facebooki veebikonsul: www.facebook.com/valismin
pressitalitus@mfa.ee

Lahkunu transportimine

Õöpäev läbi OÜ Morelli Matuse-
büroo
Tel 5647 6488
Külmkambris säilitatakse lahkunut
matuse päevani.
Külmkambris teenus on tasuline:
10 eurot/ööpäevas.

Matusetoetuse taotlemine

Taotlemine Hiiumaa vallavalitsuse
sotsiaalosakonnas või osavallava-
litsustes.
Digitaalselt allkirjastatud taotlus
saata aadressile toetused@hiiu-

maa.ee, taotlusevorm leitav: vald.
hiiumaa.ee/taotluste-vormid
Toetuse summa on 250 eurot, mis
makstakse matusekulu kandjale.

Matusebüroo teenused

Mõelge läbi põhilised matusetali-
tusega seotud küsimused.

- Kas soovite korraldada kirstu- või
urnimatust?
- Kas matusetalitus tuleb ilmalik või
kiriklik?
- Kas ja millist transporti vajate?

Matusebüroo abistab matuse kor-
raldamisel ning sealt on võimalik
tellida matuseks vajaminev.
NB! Matusebüroosse pöördumisel
võtta kaasa surmatõend.

Matusebürood Hiiumaal

- Morelli Matusebüroo OÜ
Käina mnt 13, Kärkla
Tel 562 5957
info@morelli.ee
www.morelli.ee
- Soikka OÜ
Villamaa, Kõrgessaare osavald
Tel 469 3504, 518 9882
aigor@hotmail.ee
<http://soikka.onepagefree.com>

Ilmalik matja

Ingrid Purge
Tel 5695 4846
sydamepesa@gmail.com

Kristlikud matjad

- Pastor Enno Tuulik
enno@ekkllesia.ee
Tel 463 1072, 5626 5750,
5665 1407
- Pastor Timo Lige
Tel 511 9542
timo@ekkllesia.ee
www.misjonikogudus.com
- Pastor Enn Veevo
Tel 463 1556, 5646 2160
palade@ekkllesia.ee
palade.ekkllesia.ee
- Pastor Väino Kaev
Tel 463 1508, 5331 1936
vaino@ekkllesia.ee
- Pastor Tarmo Kähr
Tel 5662 6836
- Diakon Triin Simson
Tel 5621 2357
simsontriin@gmail.com
- Preester Hüllo-Kristjan Simson
Tel 5621 0324
simson@eek.ee
www.dago.ee
- Preester Aabraham Tõlpt
Tel 509 0251
aabraham@eoc.ee
www.kirik-hiiumaal.ee
- Diakon Ingrid Purge
Tel 5695 4846
sydamepesa@gmail.com

Kalmistud

Matuse toimimise aeg ja koht on
vaja kooskõlastada kalmistuvahiga.

- Kärkla kalmistu
Kalmistuvaht Tiit Luik
Tel 516 8005
- Pühalepa kalmistu,
Palade kalmistu,
Kuri kalmistu
Pühalepa osavallavalitsus
Telefon 463 6840
pyhalepa@hiiumaa.ee
- Emmaste kalmistu
Kontakt: Sirje Nigul
Tel 5668 0689
- Mänspe kalmistu
Kontakt: Arno Õispuu
Tel 5611 1876
- Käina kalmistu,
Kassari kalmistu,
Kuriste kalmistu
Käina osavallavalitsus
Tel 462 2888
kaina@hiiumaa.ee
- Malvaste kalmistu,
Puski kalmistu,
Kõpu (EAÕ) kalmistu
Kõrgessaare osavallavalitsus
Tel 463 6071
korgessaare@hiiumaa.ee
- Reigi kalmistu,
Kõpu alumine kalmistu
Kalmistuvaht Mati Härma
Tel 5669 0465

Teavitamine

Soovi korral saab panna Hiiu Lehte
teate lahkunu mälestuseks ning
lisada info matuste toimumise
kohta: kuupäev, kellaaeg, koht.
Tel 463 2199
hiiuleht@hiiuleht.ee

Muud vajalikud toimingud

Ärge unustage kontrollida läheda-
se püsimakseid ja teenuslepinguid.
Panka pöördumisel on lahkunu
kontol olevat raha võimalik kasu-
tada matusekuludeks surmatõendi
ja kulusid tõendavate dokumen-
tide alusel kuu aja jooksul kuni
2000 euro eest.

Pärimistoimingud

Hiiumaa notar Maira Kattel
Põllu tn 17, Kärkla
Tel 469 1144
maira.kattel@notar.ee

Leinanõustamine

Triin Simson
Tel 5621 2357
simsontriin@gmail.com

Ohvriabi

Kirsti Pihlamägi
Tel 5866 9626
Kirsti.Pihlamagi@sotsiaalkindlus-
tusamet.ee

TEATED

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- 12. novembril kl 10–12
sotsiaaltoetuste taotluste
vastuvõtmine Suuremõisa
raamatukogus. Info: Urme
Soonvald, tel 463 6844,
521 0997.
- 12. novembril kl 11–12
sotsiaaltoetuste taotluste
vastuvõtmine Viskoosas.
Info: Pille Näksi, tel 5855 3736.

Transporditeenus

Kärkla piirkonnas invabussi
tellimine kohalikeks sõitu-
deks ja mandrisõidud reha-
bilitatsiooni- või meditsiini-
asutusse eakatele ja puudega
inimestele.
Info: Pille Alevi, tel 505 5746,
463 6094 või pille.alevi@hiiumaa.ee.

Kärkla sadama saun

Pühapäeval, 8. novembril ja
laupäeval, 21. novembril
kl 13–15 meeste, kl 15.30–
18 naistele. Pileti hind on
2 eurot ja 30 senti.

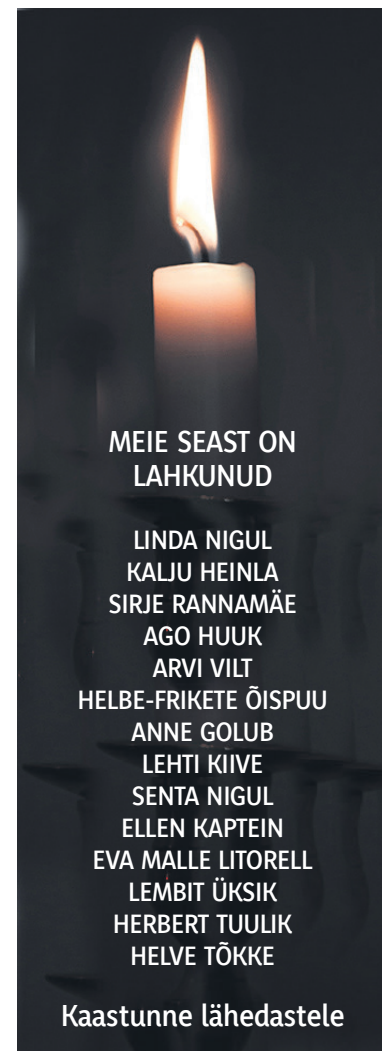

Jätka haridusteed Hiiumaa gümnaasiumi kaugõppes

Hiiumaa gümnaasium võtab vastu
õpilasi 8.–12. klassini mittestatsio-
naarsesse õppesse kogu õppeaas-
ta jooksul. Õppetöö toimub Suu-
remõisa lossis kord nädalas esmas-
päeviti kell 8.15–17.05.

Kooli astumiseks esita doku-
mendid kooli kantseleisse või saa-
da digitaalselt aadressil kantselei@hiig.edu.ee:

- isikut tõendav dokument (pass
või ID-kaart),
- haridust tõendav dokument
(tunnistus, hinneteleht jne),
- kaks passipilti,
- avaldus (täidetakse kohapeal
või digitaalselt allkirjastatud).

NÄITUSED

Hiiumaa muuseumi Pikas majas

“Kummardus Otile”

Näitusega teeme kummarduse meie seast ootamatult lahkunud kunstnikule Ott Lambingule, kelle panus viimaste aastakümnete Hiiumaa kunstiellu on olnud hindamatu. Eksponeeritud on valik Ott Lambingu töid aastatest 1976–2019. Näitus on avatud 30. novembrini 2020.

“Mõis muuseumis”

Sellel näitusel toob Hiiumaa muuseum rahvale näha just sellised esemed ja jutud, mille kohta on teada või vähemalt aimata seos mõisate ja mõisnikega. On mööblit ja tarberiiistu, on teenijatele tehtud kingitusi, on dokumente ja riidesemeid. Mõned õige haruldased ja erilaadsed.

Kassari muuseumimajas

Näitus “Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa”

Näitus heidab pilgu hiidlaste elu argipäeva nähtustele ja sündmustele ning pöördepunktidele saare ajaloos läbi nelja ürglemendi: tuli, vesi, õhk, maa. Kõigile teadmis-himulistele suurtele ja väikestele on avatud “4 elemendi õmbluskoda”, kus saab katsete käigus ise proovida ürgelementide (tuli, vesi, õhk, maa) toimimist erinevates olukordades. Nii saavad külastajad ennast siduda, lõimida, õmmelda kokku Hiiumaa kui saarega ja meie püsinäitusega.

Kappide avahoidla

Varahoidlaks muudetud näituseruumis saab näha toidu- ehk piimakappe, seinakappe, pesu- ja tööriistakappe, riide- ja puhvetkappe, aga ka kaalukappi, lasteaiakappi, kummutit ja krahvi öökappi.

Muuseumide lahtiolekuajad

- Pikk maja avatud E–L kl 10–17.
- Kassari muuseumimaja avatud T–L kl 10–17.
- R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum avatud ettetellimisel.
- Muuseumide lahtiolekuaegadel avatud ka meene- ja raamatupoed. Lisainfo: 463 2091 või info@muuseum.hiiumaa.ee.

Nelja Nurga galeriis

- 5. novembrist 5. detsembrini Tiit Leito personaalnäitus “Meri mõõdab maad”. Näituse avamine 5. novembril kl 16.
- Galerii müügiosas avatud Hiiumaa loojate kunsti-, heli-loomingu ja trükiste näitusmüük. Galerii avatud sügis-talvisel perioodil R–L kl 11–15. Kõikidel muudel aegadel saab ligi kokkuleppel: Helle-Mare Kömmus 529 9429, Kaja Hiis-Rinne 510 9255, Kalli Sein 503 2246. Info: www.facebook.com/neljanurga.

Kärdla kultuurikeskuses

- 2.–27. novembril Pastaca (Ramo Teder) joonistused. Avamine 2. novembril kl 17.
- Kuni 4. novembrini Kärdla kultuurikeskuse sammassaalis laste kunsti- ja loomeringide näitus “Tagasivaade”.
- 9.–27. novembril sammassaalis laste joonistatud mardisandimaskid näitusel “Hakkame santima”.

Kärdla tähistab koolihariduse juubelit

Tänavu täitub teadaolevalt 190 aastat koolihariduse andmise algusest Kärdlas. Juubeliaastat tähistab Kärdla põhikool mitmesuguste üritustega.

4. novembril saavad Kärdla põhikooli õpilased osaleda koolihariduse andmise ajalugu tutvustavas viktoriinis ja avatud on õpilaskohvik.

4. novembril kell 18 toimub Kärdla kirikus endistele ja praegustele Kärdla kooli töötajatele ning koostöö-

partneritele kutsetega juubelikontsert.

11. novembril avab koolipere Kärdla põhikooli sööklas õpilaste töödest näitus “Õpilaste kooliriietused läbi aegade”.

18. novembril avab koolipere Kärdla põhikooli peamaja II korrusel ajatelje, mis tutvustab Kärdla kooli lugu.

Eelinfo: Kärdla kooli endisi õpilasi oodatakse 21. augustil 2021 kokkutulekule.

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne

Toimetajad: Liina Siniveer, tel 5386 7606,

Kärolyn Kivistik ja Anu Tammeaur

Kujundus ja küljendus Katri Henga

Trükikoda Kroonpress

Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.

Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud

eelneva kuu 15. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee

Austatud Hiiumaa eakad!

Halli sügise elavdamiseks kutsume teid 1. novembril kell 12 Kärdla kultuurikeskusesse.

Tähistame koos eakate päeva ja hingedeaja algust.

Saame üle hulga aja taas kokku lapsepõlve sõbranna või sõbraga, ajame kohvitassi juures mõnusat juttu ning kuulame Riho Rahuoja uudiseid Hiiumaa valla sot-

siaalvaldkonna olukorrast ja arenguplaanidest. Muusikalist meelelahutust pakub ansambel Peohiid.

Võta naabriproua või -härä ja hea tuju kaasa ning tule kohale!

Väljastpoolt Kärdlat tulijate jaoks sõidavad bussid marsruutidel:

11.15 Kõrgessaare bussipea-

tus, 11.20 Lauka, 11.30 Kidas-

te-Kärdla ja

10.45 Emmaste, 11.05 Käina, 11.20 Suuremõisa-Kärdla.

Kui ka registreerimine jäi tegemata või kahtlesid viimase minutini, tule ikka kohale, kohti jagub kõigile. Kohtumiseni Kärdla kultuurikeskuses!

Hiiumaa Pensionäride

Ühenduse juhatus

Uuskasutuskeskus jõuab novembris taas Hiiumaale

20. novembril jõuab neljandat korda Hiiumaale Uuskasutuskeskuse kogumisring.

Ühe vana on teise uus – palume tuua vaid sellises seisukorras esemeid, mida saab keegi teine rõõmsalt taas kasutusele võtta. Nii saame kõik anda endast parima, et kogumisringi traditsioon jätkuks.

Lisaks kasutuskõlblikele riistele on võimalik ära anda heas korras jalanõusid, sööginõusid, väikeelektroonikat, mänguasju ja raamatuid.

Kogumisringi teeb Uuskasutuskeskus.

Rahvakultuuri keskuse toetusmeetmete infopäev

Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete infopäev toimub 4. novembril kell 13 Kärdlas vallamaja saalis.

Kui oled huvitatud Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmetest, mis jagavad pärimusega seotud projektidele riigieelarvelist toetust, siis on see infopäev just sulle. Toetusmeetmed aitavad kaasa rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi väärtustamisele ja hoidmisele.

Päevakava:

- Üldised põhimõtted riigieelarvelise projektitoetuse rahastamisel. Margit Salmar, Eesti Rahvakultuuri Kesku-

se toetusmeetmete osakonna juhataja

- Vaimne kultuuripärand ja toetuse eraldamine Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse sissekannete koostamiseks ja uuendamiseks. Epp Tamm, Eesti Rahvakultuuri Keskuse vaimse kultuuripärandi osakonna spetsialist
- Regionaalse kultuuritegevuse toetusmeede. Piret Koorrep, Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete osakonna spetsialist
- Saarte pärimuskultuuri toetamine. Marika Kutser, Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete osakonna spetsialist

- Etenduskunstide regionaalse kättesaadavuse toetused “Teater maal” erisused. Merike Soomets, Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete osakonna spetsialist

Infopäev kestab umbkaudu kolm tundi. Registreerida saab kuni 3. novembrini: helle-mare.kommus@rahvakultuur.ee. Toetusmeetmete info: www.rahvakultuur.ee.

Lisainfo: Eesti Rahvakultuuri Keskuse Hiiumaa rahvakultuurispetsialist Helle-Mare Kömmus, helle-mare.kommus@rahvakultuur.ee või tel 5411 0189.

Algab kasside steriliseerimine ja kastreerimine soodustingimustel

INFO

- Täpsem info ja registreerimine iga loomaarsti juures:
- loomaarst Maie Vikerpuur, tel 521 7313
- loomaarst Ly Kokla, tel 522 8920
- Hiiumaa loomakliinikus: Maris Kriggulson, tel 5670 6709

kastreerida, et vältida kodutute kasside kolooniate tekkimist.

Viimased kaks aastat on näidanud, et huvi kasside steriliseerimise ja kastreerimise vastu on suur. 2018. aastal opereeriti 56 kassi, mullu 87 kassi. Hiiumaa loomakliinik pa-

kub hulkuvatele kassidele varjupaika. Teenuse jaoks on kliinikul Hiiumaa vallavalitsusega leping. Loomakliiniku abil on paljud koduta kassid saanud uue võimaluse elada täisväärtuslikku elu.

Hoolime oma lemmikutest!

Koolitus “Kuidas tulemuslikult turundada Facebookis ja Instagramis?”

Kahel teisipäeval, 10. ja 17. novembril kell 9–16.15 Tuuru majas Kärdlas.

Koolitusel saad nõuandeid, kuidas suures infomüüra silma paista ja sihtrühmale end nähtavaks teha, väärtust pakkuda

ja saadud tähelepanu reaalseks tehinguteks pöörata.

Oodatud on kõik need, kes juba mingil määral teevad ise reklaami neis sotsiaalmeedia kanalites ja soovivad oma tegevuse uuele tasemele viia.

Koolitaja on Heiki Koppelmann.

Lisainfo: arenduskeskuse veebilehel, Katrin Sarapuu tel 5341 5285, katrin.sarapuu@hiiumaa.ee.

TULEKUL HIUMAAL

- **P, 1. novembril kl 12** eakate päeva tähistamine Kärdla kultuurikeskuses.
- **E, 2. novembril kl 17** Pastaca näituse avamine Kärdla kultuurikeskuse näitusesaalis. **Kl 19** Komöödiateatri etendus “Kutse juubeliks!” Kärdla kultuurikeskuses. Lavale tuleb 10 Eesti prominenti Pille Pürgi kehatustes.
- **T, 3. novembril kl 13–18** verekeskuse doonoripäev Kärdla kultuurikeskuses.
- **K, 4. novembril kl 10–13** verekeskuse doonoripäev Käina huvi- ja kultuurikeskuses. **Kl 12** Kärdla uuendatud keskväljaku avamine.
- **P, 8. novembril kl 11–14** isadepäeva tähistamine Kärdla sadamas.
- **T, 10. novembril kl 19–20.30** Vana Baskini teatri etendus “Unerohi” Käina kultuurikeskuses.
- **N, 12. novembril kl 17.45** ettevõtjate inspiratsiooniõhtu Kärdlas Tiisemani villas: “Sõnavabadus või õigus heale nimele?”. Aune Past räägib ettevõtja kommunikatsioonist, mainekujundusest ja turundusest
- **R, 20. novembril kl 18–19** Sarja “Õhtumuusika muuseumis” kolmas kontsert Hiiumaa muuseumi Pikas majas. Esinevad Arvo Haasma ja Peeter Klaas gambadel. Üllatusesinejad Kärdla muusikakoolist. Hea muusika kõrvale pakub muuseum kooki ja kohvi (sisaldub pileti hinnas). Sari “Õhtumuusika muuseumis” on pühendatud Rudolf Tobiase nimelise Kärdla muusikakooli 60 aasta juubelile.
- **R, 27. novembril kl 19** Tiina Tantsustuudio mälu mänguõhtu Kärdla kultuurikeskuses. Meelelahutuslik õhtu Tt-studio tantsijatele, vilistlastele, lapsevanematele, kõigile sõpradele ja fännidele. Registreeri nelja-viieleikmeline võistkond meilitsi tiinakaev@gmail.com ja tule veeda meeleolukas õhtu!
- **L, 28. novembril kl 15** Tt-studio tantsuetendus “Kaotatud kingake” (peaproov-etendus) Kärdla kultuurikeskuses. **Kl 19** Tt-studio tantsuetendus “Kaotatud kingake” Kärdla kultuurikeskuses. Pilet 6 eurot.
- **P, 29. novembril kl 17.30** esimese advendi tähistamine Kärdla keskväljakul.
- **E, 30. novembril kl 19** ETA Kompanii tantsulavastus “A Good Run” Kärdla kultuurikeskuses. Etendusele eelneb tantsutöötuba algusega kl 17.